

زمان برگزاری:

نام و نام خانوادگی:

نام آزمون: منطق دهم رشته انسانی

تاریخ آزمون:

۱ با توجه به قیاس «هر کلاغی پرنده است. بعضی کلاغ‌ها سفید هستند.» تعیین کنید:

الف. شکل چنوم است؟

ب. معتبر است یا نامعتبر؟

۲ هر دسته از مفاهیم زیر را به صورت منطقی دسته‌بندی کنید.

الف نهج البلاغه، کافی، اسفار اربعه، متن ادبی، قرآن، تورات، شعر، جامع السعادات، بینوایان، انجیل، متون دینی، متون فلسفی، دیوان حافظ، مثنوی معنوی، کتاب شفا ابن سینا، متون اخلاقی، کتاب غیر آسمانی، معراج السعاده

ب کارگر زن بیمه‌شده، کارگر مرد، کارگر مرد غیرایرانی

پ قطار باربری برقی، قطار مسافربری، قطار غیربرقی

ت بابک، سعید، محمدرضا، آگوست، فوریه، ربیع‌الاول، اردیبهشت، آذر، امیرحسین، ام‌کلثوم، خیرالنساء، مکه، دهلی نو، مهین، لیدا، اصفهان، تربت حیدریه، قم، اسم پسر دوبخشی

ث کاتولیک، شیعه، حنفی، پروتستان، یهودی، اشعری، شافعی، بودایی

۳ نوع تعریف‌های زیر را مشخص کنید؟

الف کشور به ایران، عراق، مصر، برزیل و ... کشور گفته می‌شود.

ب مثلث - شکل دارای سه زاویه

پ کلیسا - ساختمانی که مسیحیان برای دعا و عبادت به آنجا می‌روند.

ت آب - مایع رفع عطش

ث اسطقس - عنصر

۴ در عبارات زیر مکان پدیدآمدن چه برداشت‌های متفاوتی وجود دارد؟ توضیح دهید.

الف من تو را از پدرت بیشتر دوست دارم.

ب قاتل خالد بن ولید که از بزرگ‌ترین مردان اسلام است کعب بن عمید است.

پ من مثل تو زودباور نیستم.

ت همه مردم وظیفه‌شناس نیستند.

ث از شدت آرزو جوان گردد پیر

ج این عکس شما را به یاد من می‌اندازد.

چ مهین از خواهر خود زشت‌تر است.

ح در غیاب شما به ما خوش گذشت.

خ مردان پارسا را هیچ لهوولعی از یاد آخرت غافل نمی‌کند.

د او یکی از معدود محققان معاصر انقلاب فرانسه است.

ذ حمید دوست چهل‌ساله من است.

ر پدر و مادر من سی سال اختلاف داشتند.

ز خبرنگار کیهان با ۲۵ مرد و زن نازا مصاحبه کرد.

ژ) او همراه پدر و مادر بیمارش به سفر رفت.

۵) در قضایای زیر نوع قضیه (حملی یا شرطی) را مشخص کنید و اجزای هر کدام از قضایا را بنویسید.

الف) منظومه شمسی ۹ سیاره دارد.

ب) هیچ عددی نیست که نتوان عددی بزرگ‌تر از آن را فرض کرد.

پ) هر کشوری حق دارد منافع خود را از راه درست به دست آورد.

ت) اگر خوب درس بخوانید، آنگاه برای امتحان نباید نگران باشید.

ث) اگر نمی‌خواهید در امتحان نگران باشید، خوب درس بخوانید.

۶) در عبارتهای زیر امکان پدید آمدن چه برداشتهای متفاوتی وجود دارد؟ توضیح دهید.

الف) خانم پزشکی دیروز به عیادت بیماران آمد.

ب) شرکت سه‌سند مانند شرکت سبلان رقیب مهمی برای شرکت ما نیست؛ به این ترتیب، ما باید برای رقابت با رقبای اصلی خود برنامه‌ریزی کنیم.

پ) او گفت که این کتاب من است.

ت) مستمعان در پاسخ سخنرانی که می‌گفت: «افزایش بودجه عمرانی دولت صحیح نیست»، گفتند: «صحیح است، صحیح است».

ث) چون از تو گشتی همه چیز از تو گشت.

ج) سعید همسایه‌اش را تکریم می‌کند. او فرد متدینی است.

چ) عفو لازم نیست اعدامش کنید.

۷) از اقسام مغایه: «مغالطه توسل به معنای ظاهری» و «مغالطه ابهام در عبارات» را تعریف کنید.

۸) نشان دهید چگونه با تغییر حرکات کلمات زیر معنای آنها تغییر می‌کنند:

کشت، شکر، سم، سحر، نشسته.

۹) نوع مغالطات زیر را تعیین کنید:

الف) چرا تمرین‌ها را حل نمی‌کنی و نشسته‌ای کتاب داستان می‌خوانی؟ چون دیرمان گفت بروید مطالعه کنید؛ نگفت بروید تمرین حل کنید!

ب) سلمانی با تیغ دور سر فردی را اصلاح می‌کرد که ناگهان تیغ پوست وی را برید. فرد اعتراض کرد که سرم را بریدی. سلمانی گفت: سر بریده که حرف نمی‌زند!

۱۰) نوع دلالت الفاظ زیر را از میان مطابقه، تضمّن و التزام، مشخص کنید:

الف) او حاتم بخشی می‌کند.

ب) دزد ماشینم را برد.

ج) کفشم را واکس زدم.

د) خانه خرابم کردی.

۱۱) قیاس‌های استثنایی زیر اولاً چه نوعی هستند ثانیاً معتبر هستند یا خیر و در صورت عدم اعتبار علت آن را ذکر کنید و در صورت اعتبار نتیجه آن‌ها را بنویسید.

اعتبار یا عدم اعتبار قضایای زیر را مشخص کنید. در صورت عدم اعتبار، مشخص کنید که کدام شرط را نداشته است.

۱- اگر آفتاب طالع باشد آنگاه ستارگان در آسمان ناپدید می‌شوند. آفتاب طالع است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۲- اگر آفتاب طالع شود، ستارگان در آسمان ناپدید می‌شوند ستارگان در آسمان ناپدید نشده‌اند معتبر ☐ نامعتبر ☐
۳- حسن یا در خانه است یا در مدرسه حسن در خانه است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۴- احمد یا با اتومبیل به تهران آمده یا با هواپیما احمد با اتومبیل به تهران نیامده است معتبر ☐ نامعتبر ☐
۵- اگر عدد ۱۰ مضرب ۴ باشد آنگاه زوج است عدد زوج است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۶- این شکل یا کروی است یا مضلع است این شکل کروی است معتبر ☐ نامعتبر ☐
۷- اگر امروز یکشنبه باشد، آنگاه فردا شنبه نیست امروز یکشنبه است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۸- فردا یا درس فلسفه داریم یا منطق درس فلسفه داریم معتبر ☐ نامعتبر ☐
۹- فردا یا شنبه است یا یکشنبه فردا شنبه است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۱۰- فردا شنبه است یا یکشنبه فردا شنبه نیست معتبر ☐ نامعتبر ☐
۱۱- این موجود یا علت است یا معلول این موجود معلول نیست معتبر ☐ نامعتبر ☐	۱۲- کلمه یا اسم است یا فعل و یا حرف این کلمه فعل نیست معتبر ☐ نامعتبر ☐
۱۳- این مثلث یا متساوی‌الاضلاع است یا متساوی‌الساقین این مثلث متساوی‌الاضلاع است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۱۴- این شخص یا همسن برادر حسن است یا بزرگتر از برادر حسن است این شخص همسن برادر حسن نیست معتبر ☐ نامعتبر ☐
۱۵- یا این جسم در معرض حرارت قرار نگرفته و یا این جسم منبسط شده است این جسم در معرض حرارت قرار گرفته است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۱۶- یا این دیوار سفید است و یا سبز است این دیوار سبز است معتبر ☐ نامعتبر ☐
۱۷- پیامبر یا جانشین خود را تعیین کرده و یا امت خود را سرگردان کرده است پیامبر امت خود را سرگردان رها نکرده است معتبر ☐ نامعتبر ☐	۱۸- شریک خداوند موجود است و یا خداوند واحد است شریک باری موجود نیست معتبر ☐ نامعتبر ☐
۱۹- اگر این عدد، فرد باشد آنگاه بر دو قابل قسمت نیست	۲۰- اگر این موجود گربه باشد آنگاه پرنده نیست

۱۲) آیا استدلال‌های زیر منتج هستند که اگر پاسخ مثبت است نتیجه آن را بنویسید و در صورتی که پاسخ منفی است دلیل آن چیست؟

۱- این دو خط موازی‌اند و یا این دو خط متقاطع‌اند ولی این دو خط متقاطع نیستند	۲- یا این دیوار سفید است یا این دیوار سبز است ولی این دیوار سفید نیست
۳- یا ۵ فرد است و یا ۵ زوج است ولی ۵ زوج نیست	۴- حسن یا در خانه است یا در مدرسه حسن در خانه نیست
۵- اگر باران ببارد، آنگاه زمین خیس می‌شود ولی زمین خیس شده است	۶- اگر شکلی مثلث باشد، آنگاه، سه ضلع دارد ولی این شکل سه ضلع ندارد
۷- اگر باران به کوهستان نبارد، به سالی دجله گردد خشک رود ولی باران به کوهستان باریده است	۸- اگر باران به کوهستان ببارد، آنگاه رود کارون پر از آب می‌شود ولی باران به کوهستان باریده است
۹- گروه خونی او یا O^+ است یا AB^+ ولی گروه خونی او O^+ نیست	۱۰- گروه خونی او یا O^+ یا AB^+ ولی گروه خونی او O^+ است
۱۱- عید نوروز یا در شیراز هشتم یا در اصفهان ولی در شیراز نیست	۱۲- عید نوروز یا در شیراز هشتم یا در اصفهان ولی در اصفهان هشتم
۱۳- حسن یا در دریا است یا غرق نمی‌شود ولی در دریا نیست	۱۴- هواپیما یا در آسمان است یا سقوط نمی‌کند ولی در آسمان نیست
۱۵- علی یا ریاضی بیست می‌گیرد یا معدلش بیست نمی‌شود ولی ریاضی بیست می‌گیرد.	

۱۳) نوع استنتاج‌های زیر را مشخص کنید.

۱- پاداش انسان یا در دنیا و یا در آخرت داده می‌شود لیکن در دنیا داده نمی‌شود در آخرت داده می‌شود	۲- پاداش انسان یا در دنیا و یا در آخرت داده می‌شود لیکن در آخرت داده نمی‌شود در دنیا داده می‌شود
۳- پاداش انسان یا در دنیا یا در آخرت داده می‌شود لیکن در دنیا داده می‌شود	۴- پاداش انسان یا در دنیا و یا در آخرت داده می‌شود لیکن در آخرت داده می‌شود.

۱۴) استنتاج‌های زیر چه نوعی هستند.

۱- این جسم یا فلز است یا شبه فلز لیکن فلز است پس شبه فلز نیست	۲- این جسم یا فلز است یا شبه فلز لیکن شبه فلز است پس فلز نیست
۳- این جسم یا فلز است یا شبه فلز لیکن فلز نیست	۴- این جسم یا فلز است یا شبه فلز لیکن شبه فلز نیست

۱۵) استنتاج‌های زیر چه نوعی هستند؟

۱- این جسم یا بسیط است یا مرکب لیکن بسیط است مرکب نیست	۲- این جسم یا بسیط است یا مرکب لیکن مرکب است بسیط نیست
۳- این جسم یا بسیط است یا مرکب لیکن بسیط نیست پس مرکب است	۴- این جسم یا بسیط است یا مرکب لیکن مرکب نیست پس بسیط است

۱۶) در هریک از قیاس‌های زیر مشخص کنید:

۱- شکل چندم قیاس می‌باشند؟

۲- در صورت معتبر بودن نتیجه و در صورت نامعتبر نبودن دلیل آن چیست؟

۱ } هر پرنده‌ها سفیداند. هر پرنده‌ای حیوان است.	۲ } هر الف ب است. هر ب ج است.
۳ } هر کاتولیکی مسیحی است. هیچ شیعه‌ای مسیحی نیست.	۴ } هر ب الف است. هیچ ب ج نیست.
۵ } هر آهنی فلز است. هیچ فلزی عایق نیست.	۶ } برخی ب الف است. هیچ ب ج نیست.
۷ } بعضی اجسام معدنی نیستند. هر طلائی معدنی است.	۸ } هر الف ب است. هیچ ج ب نیست.
۹ } هیچ متفکری اسب نیست. هر متفکری حیوان است.	۱۰ } هیچ سنگی گیاه نیست. هر گیاهی رشدکننده است.

۱۷) قیاس‌های زیر معتبرند یا نامعتبر؟ در صورت معتبر بودن نتیجه آن را بنویسید و در صورت نامعتبر بودن دلیل آن را بنویسید.

۱ } همهٔ علف‌خواران نشخوارکننده‌اند. برخی گربه‌ها علف‌خوار نیستند.	۲ } برخی جسم‌ها فلز نیستند. هر طلائی فلز است.
۳ } هیچ انسانی پرنده نیست. هر کبوتری پرنده است.	۴ } برخی انسان‌ها سیاه هستند. هر انسان حیوان است.
۵ } برخی فلزها طلا هستند. هیچ نقره‌ای طلا نیست.	۶ } هیچ مرغی کبوتر نیست. هر کبوتری تخم‌گذار است.
۷ } هیچ ژاپنی سیاه‌پوست نیست. هیچ ژاپنی چشم‌بادامی نیست.	۸ } بعضی استدلال‌ها قیاس هستند. بعضی استدلال‌ها تمثیل هستند.
۹ } برخی پرندگان خفاش هستند. هیچ تخم‌گذاری خفاش نیست.	۱۰ } هیچ دانشجویی دانش‌آموز نیست. هیچ دانش‌آموزی معلم نیست.

۱۸) هریک از قیاس‌های زیر چه شکلی از اشکال چهارگانه هستند؟

۱ } هر انسانی حیوان است. هر حیوانی حساس است.	۲ } بعضی گل‌ها سفید هستند. هر گلی نامی است.
۳ } هر طلائی فلز است. بعضی معدنی‌ها فلز هستند.	۴ } بعضی حیوان‌ها اسب نیستند. بعضی جسم‌ها حیوان‌اند.
۵ } هر انسانی جسم است. هر انسانی ناطق است.	۶ } هر دانش‌آموزی انسان است. برخی کارگرها دانش‌آموز نیستند.
۷ } بعضی انسان‌ها شاعر نیستند. بعضی باسوادها شاعر هستند.	۸ } برخی فلزات جامد هستند. هر جامدی جسم است.
۹ } همهٔ علف‌خواران نشخوارکننده‌اند. برخی گربه‌ها علف‌خوار نیستند.	۱۰ } هیچ انسانی پرنده نیست. هر کبوتری پرنده است.

۱۹ دامنهٔ مصادیق موضوع و محمول زیر را با علامت مثبت و منفی مشخص کنید.

- ۱- هیچ انسانی در جهان تنها نیست.
- ۲- هیچ گردویی گرد نیست.
- ۳- بعضی انسان‌ها در جهان تنها هستند.
- ۴- هر گردویی گرد است.
- ۵- هر مثلث متساوی‌الاضلاع، متساوی‌الساقین است.
- ۶- بعضی انسان‌ها ریاضی‌دان هستند.
- ۷- بعضی انسان‌ها ریاضی‌دان نیستند.
- ۸- بعضی مثلث‌های متساوی‌الاضلاع، متساوی‌الساقین اند.
- ۹- بعضی فلزات هادی الکتریسیته نیستند.
- ۱۰- هر نخلی درخت است.

۲۰ در تمرین‌های زیر کوشش کنید مقدمات پنهان را آشکار کنید و قیاس اقترانی بسازید.

- الف) من می‌گم نره تو می‌گی بدوش.
- ب) هر شکل سه ضلعی مثلث است، پس بعضی شکل‌ها مثلث هستند.
- پ) حتما مسئله‌ای بوده است؛ تا نباشد چیزکی مردم نگویند چیزها
- ت) آنها پیش ما خواهند آمد، زیرا هر رفتی آمدی دارد.
- ث) هر ایرانی آسیایی است، پس هیچ ایرانی اروپایی نیست.

۲۱ در تمرین‌های زیر کوشش کنید مقدمات پنهان را آشکار کنید و قیاس اقترانی بسازید.

- الف) او فارغ‌التحصیل یک دانشگاه خارجی است. او به خوبی به زبان انگلیسی صحبت می‌کند.
- ب) همهٔ ورزشکاران جایزه نمی‌گیرند، چون همهٔ آنها قهرمان نمی‌شوند.
- پ) تو به خدا توکل کرده‌ای پس خدا تو را کفایت می‌کند.
- ت) او مرد ثروتمندی است چون با اتومبیل گران‌قیمتی رفت‌وآمد می‌کند.
- ث) موجیم که آسودگی ما عدم ماست.

۲۲ در تمرین‌های زیر کوشش کنید مقدمات پنهان را آشکار کنید و قیاس اقترانی بسازید.

- الف) چون می‌خواهم به هدف‌های بزرگ خود برسم، پشتکارم را زیاد می‌کنم.
- ب) حسن دروغ می‌گوید، پس حسن عادل نیست.
- پ) هیچ دانش‌آموزی معلم نیست، چون فقط دیپلمه‌ها معلم هستند.
- ت) او دروغ نمی‌گوید. مسلمان و دروغ؟
- ث) ملت ما به این علت بر دشمنان خود پیروز شد که بر ایمان به خدا تکیه کرد.

۲۳ در صورتی که قضیه داده شده صادق یا کاذب باشد، وضعیت قضیه متقابل آن چگونه خواهد بود؟

ردیف	قضیه	صادق یا کاذب	تناقض	تضاد	تداخل
۱	هر الف ب است.	+			
۲	بعضی الف ب است.	-			
۳	بعضی الف ب است.	+			
۴	هیچ الف ب نیست.	-			
۵	هر الف ب است.	-			
۶	بعضی الف ب نیست.	+			
۷	هیچ الف ب نیست.	+			
۸	بعضی الف ب نیست.	-			
۹	هیچ غیر ب الف نیست.	+			
۱۰	بعضی غیر ب الف است.	-			

۲۴ برای هریک از قضایای زیر متضاد، متناقض، متداخل و تداخل تحت تضاد را در صورت وجود هر کدام بنویسید و همچنین صادق (+) / کاذب (-) یا مبهم بودن هر کدام را طبق قواعد منطق مشخص کنید.

ردیف	اصل قضیه	متضاد	متناقض	متداخل	تداخل تحت تضاد
۱	همه انسان‌ها بالقوه عالمنند (+)				
۲	هر بیعی مباح است (-)				
۳	هیچ عالمی دنیاطلب نیست (-)				
۴	هوای اصفهان در تابستان گرم است (+)				
۵	بعضی از دل‌ها خالی از مهر است (-)				
۶	بعضی دودها از کباب نیست (+)				
۷	هرچه عوض دارد گله ندارد (+)				
۸	هیچ ارزانی بی‌علت نیست (-)				
۹	همیشه قافیه پشت ردیف می‌آید (+)				
۱۰	هر انسانی حیوان است (+)				
۱۱	هرچه پیش آید خوش آید (-)				
۱۲	هیچکس روزی دیگری را نمی‌خورد (+)				
۱۳	بعضی از مردم با بیشتر مردم فرق دارند (+)				
۱۴	هیچ سنگ و گلی، لؤلؤ و مرجان نشود (+)				
۱۵	گاه باشد که کودک نادان به غلط بر هدف زند تیری (+)				
۱۶	هیچ چیز شرط هیچ چیز نیست (-)				
۱۷	هیچ دویی نیست که سه نشود (+)				
۱۸	همه هست آرزویم که ببینم ز تو رویی (+)				
۱۹	برخی استدلال‌ها درستند ولی منطقی نیستند (-)				
۲۰	هرکه در این بزم مقرب‌تر است جام بلا بیشترش می‌دهند (+)				

۲۵) در جدول زیر مشخص کنید که هر کدام از قضایای ستون سمت راست با کدام قضیه‌های ستون سمت چپ ارتباط دارند و نوع این ارتباط چگونه است؟

قضیه اول: اصل	قضیه دوم
۱- هر انسانی در خسران است.	۱- بعضی انسان‌ها ذاتاً عدالت‌خواه هستند.
۲- هیچ مسلمانی حکم خداوند را نادیده نمی‌گیرد.	۲- بعضی نادان‌ها قابل احترام‌اند.
۳- هر انسانی ذاتاً عدالت‌خواه است.	۳- بعضی کسانی که هم‌نوع خود را دوست دارند، انسان‌اند.
۴- هیچ نادانی قابل احترام نیست.	۴- بعضی میوه‌ها خوردنی نیستند.
۵- هر انسانی هم‌نوع خود را دوست دارد.	۵- بعضی مسلمانان حکم خداوند را نادیده می‌گیرند.
۶- بعضی میوه‌ها خوردنی است.	۶- هر میوه‌ای خوردنی است.
	۷- بعضی نادانان قابل احترام نیستند.
	۸- بعضی انسان‌ها در خسران‌اند.
	۹- هیچ میوه‌ای خوردنی نیست.

۲۶) نوع رابطه میان قضایای زیر را مشخص کنید و صدق و کذب قضیه دوم را نیز بر اساس جدول‌های داده‌شده، معین نمایید.

قضیه اول	قضیه دوم	رابطه	صدق یا کذب
۱- هیچ انسانی در جهان تنها نیست. (+)	۱- بعضی انسان‌ها در جهان تنها هستند.	تناقض	-
۲- هر گردویی گرد است. (+)	هیچ گردویی گرد نیست.		
۳- هر مثلث متساوی‌الاضلاع متساوی‌الساقین است. (+)	بعضی مثلث‌های متساوی‌الاضلاع متساوی‌الساقین‌اند.		

۲۷ اصل قضیه داده شده را به موارد خواسته شده ببرید.

ردیف	اصل قضیه	تناقض (نقیض)	تضاد	تداخل
۱	هیچ انسانی تنها نیست.			
۲	هر گلی زیباست.			
۳	بعضی جوانان فعال نیستند.			
۴	برخی مارها سمی اند.			
۵	بعضی مسلمانان ایرانی اند.			
۶	بعضی اروپائیان کاتولیک نیستند.			
۷	هر ناطقی جسم است.			
۸	هیچ دانشجویی دانش آموز نیست.			

۲۸ نوع هر قضیه و موضوع آن را مشخص کنید. توجه داشته باشید که برخی از این قضایا با اینکه محصوره هستند، «سور» آنها ذکر نشده است، ابتدا سور آنها را مشخص کنید و سپس جدول را تکمیل نمایید.

موضوع	نوع قضیه	قضیه
مثلت	موجبه جزئیه	نمونه: بعضی مثلث‌ها مساوی الاضلاع هستند.
		۱- ابن سینا فیلسوف و ریاضی‌دان بزرگ ایران است.
		۲- این بیمار، خوب غذا نمی‌خورد.
		۳- او با خوشحالی به کلاس آمد.
		۴- هر انسانی با رفتار خود، سرنوشتش را رقم می‌زند.
		۵- انسان عاقل برای پیشرفت از بعضی لذت‌ها می‌گذرد.
		۶- هیچ انسانی مجبور و گناهکار آفریده نشده است.
		۷- ظلم خوشایند نیست.

۲۹ نوع استدلال زیر را مشخص کنید.
سقراط انسان است و هر انسانی میرا است. پس سقراط میرا است.

۳۰ نوع استدلال زیر را مشخص کنید.
هر کس بر خدا توکل کند، خدا او را کفایت می‌کند.
تو بر خدا توکل کرده‌ای.
خدا برای تو کافی است.

۳۱ نوع استدلال زیر را مشخص کنید.
حسن دروغ می‌گوید، پس حسن عادل نیست. / حسن دروغ می‌گوید.

۳۲ نوع استدلال زیر را مشخص کنید.
هر سطحی حداقل دیپلم را دارد و هر دیپلمه‌ای دبیرستان رفته است
هر معلمی دبیرستان رفته است

۳۳) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

اگر خدا را یاری کنید، آنگاه، خدا نیز شما را یاری خواهد کرد.
ما خدا را یاری می‌کنیم.

نتیجه: خدا ما را یاری خواهد کرد.

۳۴) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

این جسم مایع است، هر مایعی بخار می‌شود، پس این جسم بخار می‌شود.

۳۵) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

در مدرسه‌ای که درس می‌خوانید، متوجه می‌شوید که دو نفر خیلی باهم رفیق‌اند، به طوری که همیشه باهم هستند و کمتر از هم دور می‌شوند. بعد از مدتی با یکی از آنان معاشرت می‌کنید و می‌بینید که فردی بسیار مؤدب و مهربان است. روز بعد، دوست شما از رفیق او سوال می‌کند و شما می‌گویید درست نمی‌دانم ولی چون این فرد انسان مؤدبی است، دوستش هم باید مؤدب و مهربان باشد.

۳۶) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

در محله‌ای که زندگی می‌کنید، فردی همسایه شماست که باعث رنجش خاطر همه اهالی شده است و به دلایل مختلف، کسی جرئت روبه‌رو شدن با او را ندارد. روزی پسر آن فرد، در خیابان، سوار بر اتومبیل و با سرعت زیاد از جلوی شما می‌گذرد، با خود می‌گویید او هم مثل پدرش مردم‌آزار است.

۳۷) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

او دروغ نمی‌گوید، مسلمان و دروغ؟

۳۸) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

کودکی با دیدن لباس سفید آرایشگر می‌گوید؛ او می‌خواهد به من آمپول بزند.

۳۹) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

من از روئیدن خار سر دیوار دانستم که ناکس کس نمی‌گردد بدین بالانشینی‌ها

۴۰) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

همه کودکان بازیگوش هستند، همه دبستانی‌ها کودکند؛ بنابراین بعضی از بازیگوش‌ها دبستانی هستند.

۴۱) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

از تنگی چشم پیل معلوم شد / آنان که غنی‌ترند محتاج‌ترند

۴۲) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

المؤمن مرآة المؤمن / مؤمن آینه مؤمن است

لذا عیب او را مخفی و بزرگ‌نمایی نمی‌کند.

۴۳) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

اگر شکلی مثلث باشد آنگاه سه ضلع دارد

این شکل سه ضلع ندارد

نتیجه: این شکل مثلث نیست

۴۴) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

پسر نوح با بدان بنشست

سگ اصحاب کهف روزی چند پی نیکان گرفت و مردم شد

۴۵) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

برخی معتقدند چای به علت داشتن نیکوتین، برای سلامتی بدن مضر است. از این رو پیشنهاد می‌کنند همان‌طور که بر روی پاکت‌های سیگار نوشته می‌شود

«مصرف دخانیات برای سلامتی مضر است» بر روی پاکت و جعبه‌های چای نیز این مطلب درج گردد.

۴۶) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

گلی خوشبوی در حمام روزی رسید از دست محبوبی به دستم

بدو گفتم که مشکي يا عيبري که از بوی دلاویز تو مستم

بگفتا من گلي ناچيز بودم وليکن مدتي با گل نشستم

کمال همنشین در من اثر کرد وگرنه من همان خاکم که هستم

۴۷) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

آیه شریفه «لو كان فيهما الهة الا الله لفسدتا» یعنی اگر در آسمان‌ها و زمین خدایی غیر از خدای یگانه بود آسمان‌ها و زمین تباہ می‌شدند، چه استدلالی است؟

۴۸) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

اگر باران ببارد آنگاه زمین خیس می‌شود.
باران باریده است.
زمین خیس شده است.

۴۹) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

هر جامعه‌ای نیازمند فردی است که فعالیت گروه‌های مختلف آن را کنترل کند، زیرا جامعه انسانی مانند بدن انسان است و بدن انسان زنده برای کنترل افعال اعضای خود، به مغز نیاز دارد.

۵۰) نوع استدلال زیر را مشخص کنید.

همه گیاهان، موجوداتی زنده‌اند و هر موجود زنده‌ای نیازمند آب است؛ بنابراین همه گیاهان نیازمند آب هستند.

۵۱) مشخص کنید کلماتی که زیر آنها خط کشیده شده کدام‌یک از وجودهای زبانی، ذهنی و خارجی آنها مراد است.

جمله مورد نظر	وجود ذهنی	وجود زبانی	وجود خارجی
کوه <u>طلا</u> زرد است			
<u>کلام</u> کلمه است			
وحدت <u>کلمه</u> رمز پیروزی است			
<u>وحدت</u> دارای مصادیق زیادی است			
<u>زن</u> از مرد کم‌حرف‌تر است			
<u>زن</u> از مرد پر حرف‌تر است			
<u>الفبای فارسی</u> ۱۱ حرف دارد			
<u>الفبای فارسی</u> ۳۲ حرف دارد			
<u>شعر</u> از غزل کلی‌تر است			
<u>کت</u> انگلیسی است			
<u>کت</u> او انگلیسی است			
<u>خوشبو</u> ، خوشبو نیست			
<u>آذربایجان</u> دارای ۴ بخش است			
<u>آذربایجان</u> دارای ۲ بخش است			
اسم امام سوم نقطه ندارد			
اسم امام سوم ۳ نقطه دارد			

۵۲) آیا در گفت‌وگوهای زیر مغالطه توسل به معنای ظاهری به کار رفته است؟ توضیح دهید.

۱- آقا چرا تا این تاریخ خط تلفن ما را نکشیدید؟ چون خودتان گفتید تا بیستم خط تلفن شما را می‌کشیم. امروز سی‌ام است.

۲- آقای عزیز مگر شما تابلوی شنا ممنوع را در کنار دریاچه ندیدید؟

۳- آقای الف چرا جایزه یک میلیون ریالی ما را نمی‌دهید؟

۴- صاحب‌خانه به مهمان گفت «اینجا منزل خودتان است» و مهمان گفت «پس لطفاً دیگر بدون اجازه وارد نشوید»

۵- میوه‌فروشی یک جعبه میوه را با قید این شرط که کل جعبه سالم است فروخت وقتی خریدار جعبه را به منزل برد و باز کرد متوجه شد نصف میوه‌ها فاسد است.

۵۳) نوع دلالت لفظ به معنا را در عبارات زیر تعیین کنید.

نوع دلالت	عبارات	ردیف
		ستون
	ناصر خانه خرید	۱-
	ناصر خانه‌اش را رنگ کرد	۲-
	ناصر حاتم است	۳-
	آن رفیقی خانه می‌جست از شتاب	۴-
	دلالت لفظ انسان فقط بر حیوان	۵-
	دلالت لفظ انسان فقط بر ناطق	۶-
	دلالت لفظ دوات بر قلم	۷-
	دلالت لفظ سقف به دیوار	۸-
	دلالت لفظ درخت بر میوه	۹-
	دلالت لفظ ماشین بر موتورش	۱۰-
	دلالت لفظ خانه بر اتاق	۱۱-
	دلالت لفظ سه بر فرد	۱۲-

۵۴) بدون رسم شکل معین کنید بین کلی‌های زیر چه نسبتی از نسبت‌های چهارگانه وجود دارد؟

۱- انسان و حیوان	۲- ایرانی و مسلمان	۳- حیوان و حساس
۴- محسوس و معقول	۵- شیر و ماست	۶- اسب و شیهه‌کشنده
۷- تصور و تصدیق	۸- جسم و سه بعدی	۹- انسان و متفکر
۱۰- جزئی و کلی	۱۱- مثلث و مثلث قائم‌الزاویه	۱۲- مثلث متساوی‌الاضلاع و مثلث قائم‌الزاویه
۱۳- مثلث متساوی‌الساقین و مثلث قائم‌الزاویه	۱۴- مثلث و قائم‌الزاویه	۱۵- اروپایی و پروتستان

۵۵) با رسم شکل نشان دهید چه نسبتی از نسبت‌های چهارگانه میان کلی‌های زیر وجود دارد؟

۱- نماز و واجب	۲- هنرمند و نقاش
۳- موحد و مشرک	۴- کارگر و دانش‌آموز
۵- رنگ و سفید	۶- سیاه و حیوان
۷- واجب و مستحب	۸- جزئی و کلی
۹- اروپایی و آمریکایی	۱۰- سفید و لباس

۵۶) مجموعه مفاهیم زیر را از نظر جزئی و کلی بودن و مفاهیم کلی را از نظر تعداد مصادیق فرضی و خارجی طبقه‌بندی کنید:

۱- شریک خدا	۲- کشور عضو اوپک	۳- جنگ جهانی	۴- کوه قاف
۵- خدای مسیحیان	۶- سیاره منظومه شمسی	۷- God	۸- god
۹- رهبر جمهوری اسلامی ایران	۱۰- اصول مذهب	۱۱- اصول دین	۱۲- مولود کعبه
۱۳- لاک‌پشت پرنده	۱۴- رنگ تشکیل‌دهنده رنگ سبز	۱۵- رنگ اصلی	۱۶- دیوار ۱۴۰۰ کیلومتری
۱۷- واجب‌الوجود	۱۸- اورست	۱۹- دانشگاه دولتی	۲۰- رخس
۲۱- اسب نامرئی	۲۲- معجزه جاوید	۲۳- اهرام مصر	۲۴- بنیان‌گذار جمهوری اسلامی
۲۵- سرور جوانان بهشت	۲۶- برج ایفل	۲۷- رئیس‌جمهوری روحانی ایران	۲۸- شیر مرغ

۵۷) مفاهیم کلی و جزئی را تعیین کنید.

۱- کتاب	۲- باغ پر گل زیبا	۳- رستم داستان	۴- بلندترین قله جهان
۵- دیو سفید شاهنامه	۶- دریاچه خزر	۷- آن مرد که آنجا ایستاده	۸- اسحاق نیوتون
۹- کاشف پنسیلین	۱۰- استادان افلاطون	۱۱- شاگردان مکتب فلسفی ارسطو	۱۲- نام و نام خانوادگی
۱۳- تماشاگران المپیک ۲۰۱۶	۱۴- اتفاق نادر	۱۵- هوای ابری	۱۶- دانش آموزان سال دهم
۱۷- تاریخ	۱۸- آب شور اقیانوس	۱۹- معلم	۲۰- دختران خدا
۲۱- نماز امروز ظهرم	۲۲- بزرگ‌ترین کوه جهان	۲۳- کتاب داستان دوستم	۲۴- قاتل رئیس‌جمهور ترومن

۵۸) مشخص کنید کدام یک از موارد زیر تعریف و کدام یک استدلال هستند؟

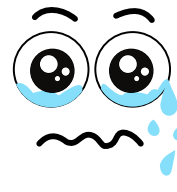
- ۱- چون قاشق چوبی گرما را منتقل نمی‌کند، غذا را با آن هم بزَن تا دستت نسوزد.
- ۲- منطق، علمی است که از خطای ذهن جلوگیری می‌کند.
- ۳- معلم ما در کلاس است، پس در خانه‌اش نیست.
- ۴- ترابری یعنی حمل‌ونقل کالا یا مسافر از جایی به جای دیگر.

۵۹) نوع تعریف‌های زیر را مشخص کنید؟

- الف) سل - بیماری واگیردار
ب) قانون مداری شهروندان هر نوع آنارشیسم را در جامعه از بین خواهد برد. آنارشیسم در فرهنگ سیاسی به معنای هرج‌ومرج است.
پ) قند - به گلوکز - ساکارز - لاکتوز - فروکتوز - قند گفته می‌شود.
ت) مربع - شکل دارای چهار ضلع مساوی با چهار زاویه قائمه

۶۰) نوع تعریف‌های زیر را مشخص کنید؟

- الف) فلز - جسمی که جذب آهن‌ربا می‌شود.
ب) برای این کار تحقیقاتی به جای فهرست مخاطب باید به ایندکس کتاب‌ها مراجعه کرد. ایندکس به معنای نمایه تحلیلی آخر هر کتاب است.
پ) ایندکس به معنای نمایه تحلیلی آخر هر کتاب است.
ت) دوزنقه - یک شکل چهار ضلعی است که فقط دو ضلع آن موازی باشد.

ث) اشک-

ج) پنگوئن - پرنده شناگر

۶۱) تعاریف زیر را صرفاً از نظر جامع و مانع بودن یا نبودن و یا دوری بودن بررسی کنید.

- الف) عطر - ماده‌ای خوشبو
ب) مثلث - شکل سه ضلعی قائم‌الزاویه
پ) خاخام یعنی جبر؛ جبر یعنی خاخام
ت) مثلث - شکلی محدود به سه ضلع مساوی
ث) سل - بیماری واگیردار

۶۲) تعاریف زیر را صرفاً از نظر جامع و مانع بودن یا نبودن و یا دوری بودن بررسی کنید.

- الف) مربع - شکل چهارضلعی
ب) مسلمان - معتقدان به امامان
پ) زمین - سیاره‌ای که به دور خورشید می‌گردد.

ت حادث آن چیزی است که قدیم نیست و قدیم آن چیزی است که حادث نیست.

ث دوزنقه - شکل چهارضلعی که فقط دو ضلع آن با هم موازی باشند.

۶۳ تعاریف زیر را صرفاً از نظر جامع و مانع بودن یا نبودن و یا دوری بودن بررسی کنید.

الف دایره - شکلی که محیط آن منحنی است.

ب آب - مایعی مفید

پ درخت گیاهی که دارای کلروفیل است.

ت آب آشامیدنی - جسم بی بو و بی رنگ و بی طعم

ث درخت - جسم نامی میوه‌دار

۶۴ تعاریف زیر را صرفاً از نظر جامع و مانع بودن یا نبودن و یا دوری بودن بررسی کنید.

الف پلنگ - حیوان پستاندار درنده

ب درخت - جسم نامی سبز

پ اسب - حیوان بارکش

ت درخت - هر چیزی که می روید.

ث مثلث - شکل دارای زاویه

۶۵ در قضایای زیر، نوع قضیه (حملی یا شرطی) را مشخص کنید.

الف برف سفید است قضیه صادقی است.

ب

اینکه گویی این کنم یا آن کنم

پ

خود دلیل اختیار است ای صنم

اگر باران به کوهستان نبارد

ت

به سالی دجله گردد خشک‌رودی

اگر زلف تو خم در خم نبودی

ث فردا یا تعطیل است و یا تعطیل نیست.

مرا حالی چنین درهم نبودی

۶۶ در قضایای زیر، نوع قضیه (حملی یا شرطی) را مشخص کنید و اجزای هر کدام از قضایا را بنویسید.

الف برون جستند بازان سبک‌خیز

ب اهرمن ماند و، من ماند و دشمن، چو نمایی

پ

گر نبودی جذبه حوای ما کی شدی بند زمین بابای ما

ت این عدد بر دو قابل قسمت است در صورتی که زوج باشد.

ث شاعران ترک پارسی‌گوی، شهریاران ملک ادب‌اند

۶۷ در قضایای زیر نوع قضیه (حملی یا شرطی) را مشخص کنید و اجزای هر کدام از قضایا را بنویسید.

الف

اگر با من نبودش هیچ میلی چرا ظرف مرا بشکست لیلی

ب حضوری گر همی خواهی از او غایب مشو حافظ

پ به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید

ت

هر آن مریض که پند طبیب نپذیرد سزاش تاب و تب روزگار بیمارست

- ۶۸ با ذکر دلیل مشخص کنید هر کدام از عبارات زیر قضیه است یا قضیه نیست، سپس در مورد نوع قضایا (حملی یا شرطی) و اجزای آن را بنویسید.
- الف هر قضیه‌ای یا صادق است یا کاذب.
ب آنان که خاک را به نظر کیمیا کنند / آیا بود که گوشه چشمی به ما کنند
پ شاه مردان علی (ع) است.
ت از مکافات عمل غافل مشو
- ۶۹ با ذکر دلیل مشخص کنید هر کدام از عبارات زیر قضیه است یا قضیه نیست، سپس در مورد نوع قضایا (حملی یا شرطی) و اجزای آن را بنویسید.
- الف سحر خیز باش تا کامروا شوی.
ب اگر شب خوب استراحت کنید، سر کلاس چرت نخواهید زد.
پ اگر می‌خواهی سر کلاس چرت نزنی، شب خوب استراحت کن.
ت کاش می‌کردیم عمر رفته را روزی شمار
- ۷۰ با ذکر دلیل مشخص کنید هر کدام از عبارات زیر قضیه است یا قضیه نیست، سپس در مورد نوع قضایا (حملی یا شرطی) و اجزای آن را بنویسید.
- الف نهان کی ماند آن رازی کزو سازند محفل‌ها
ب جز در دل خاک هیچ منزلگه نیست.
پ هیچ ندانم که مرا آنکه سرشت
ت از اهل بهشت یا دوزخ زشت
- چه جد، چه هزل، در آید به آزمایش کج هر آن سخن که پیوست با معانی راست
- ۷۱ در بین عبارات زیر قضایای حملی و نوع آن را از حیث شخصیه یا محصوره بودن و موجه یا سالبه بودن تعیین کنید و در مورد قضایای محصوره، کلیه یا جزئی بودن و سور قضیه را نیز بنویسید.
- الف چندان گریستیم که هر کس که بر گذشت
ت در اشک ما چو دید روان گفت کاین چه جوست
- ب نزد بعضی عجب است که شعر سعدی تر است
پ کمال سر محبت ببین نه نقص گناه
ت بسیار توقف نکند میوه بر بار
پ چو عام بدانست که شیرین و رسیده است
- ۷۲ در بین عبارات زیر قضایای حملی و نوع آن را از حیث شخصیه یا محصوره بودن و موجه یا سالبه بودن تعیین کنید و در مورد قضایای محصوره، کلیه یا جزئی بودن و سور قضیه را نیز بنویسید.
- الف حدیث قصه سهراب و نوشداروی او
ب فسانه نیست کز اجداد می‌رسد ما را
پ گنه از دور زمان است که از چنبر او
ت آدمی را نه گریز و نه گزیر آمده است
پ لابه‌ها کردمش از دور و ثمر هیچ نداشت
ت آهوی وحشی من پا به فرار آمده بود
ت لب دوخت هر کرا که بدو راز گفت دهر
ت تا باز نشنود ز کس این راز گفته را
- ۷۳ برای هر یک از قضایای زیر، قضیه متناقض و متضاد را در صورت وجود بنویسید. سپس با استفاده از جدول تضاد و تناقض و با علامت‌های (+ و -) و

(؟ صادق بودن یا کاذب بودن یا نامعلوم بودن صدق و کذب قضایایی را که نوشته‌اید مشخص کنید.

الف هر انسانی شاعر است (-)

ب هیچ اسبی گوشت‌خوار نیست (+)

پ بعضی از انسان‌ها متفکر نیستند (-)

ت ارسطو تدوین‌گر منطق بود (+)

ث هیچ مربع مستطیل نیست (+)

(۷۴) برای هر یک از قضایای زیر، قضیه متناقض و متضاد را در صورت وجود بنویسید. سپس با استفاده از جدول تضاد و تناقض و با علامت‌های (+ و - و

(؟ صادق بودن یا کاذب بودن یا نامعلوم بودن صدق و کذب قضایایی را که نوشته‌اید مشخص کنید.

الف بعضی مؤمنان گناهکار هستند (+) (تناقض)

ب هر کتابی نویسنده دارد (+)

پ هیچ معدنی، معدن فلز نیست (-)

ت بعضی کبوترها پرنده نیستند (-)

ث هیچ انسانی تنها نیست (+)

(۷۵) اعتبار یا عدم اعتبار قیاس‌های زیر را مشخص کنید. در صورت عدم اعتبار، مشخص کنید که کدام شرط را نداشته است.

الف هر الف ب است.

هر ب ج است.

هر الف ج است.

معتبر نامعتبر

ب بعضی ب الف است.

هیچ ب ج نیست.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

پ هر الف ب است.

هیچ ج ب نیست.

هیچ الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ت بعضی الف ب است.

هیچ ب ج نیست.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ث هر ب الف است.

هر ب ج است.

بعضی الف ج است.

معتبر نامعتبر

ج هر ب الف است.

هیچ ب ج نیست.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ج هر الف است.

هیچ ب ج نیست.

هیچ الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ح بعضی الف ب نیست.

هر ج ب است.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

خ هر ب الف است.

بعضی ب ج است.

بعضی الف ج است.

معتبر نامعتبر

د بعضی الف ب است.

هیچ ج ب نیست.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ذ بعضی الف ب است.

هر ب ج است.

بعضی الف ج است.

معتبر نامعتبر

ر هر ب الف است.

بعضی ب ج نیست.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ز هیچ الف ب نیست.

هر ج ب است.

هیچ الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ژ بعضی ب الف است.

هر ب ج است.

بعضی الف ج است.

معتبر نامعتبر

س بعضی الف ب است.

بعضی ب ج است.

بعضی الف ج است.

معتبر نامعتبر

ش هیچ الف ب نیست.

هیچ ج الف نیست.

هیچ ب ج نیست.

معتبر نامعتبر

ص هر ب الف است.

هر ج الف است.

هر ب ج است.

معتبر نامعتبر

ض بعضی ب الف نیست.

هر ب ج است.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ط بعضی الف ب است.

بعضی ب ج نیست.

بعضی الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

ظ هیچ الف ب نیست.

هر ب ج است.

هیچ الف ج نیست.

معتبر نامعتبر

۷۶ اعتبار یا عدم اعتبار قیاس‌های زیر را تعیین کنید و در صورت عدم اعتبار دلیل آن را ذکر کنید.

الف هر انسانی حیوان است.

هر حیوانی حساس است.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ب هر فلزی هادی الکتریسیته است.

هیچ چوبی هادی الکتریسیته نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

پ بعضی اطفال باهوش‌اند.

هیچ طفلی پر تجربه نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ت هر انسانی ناطق است.

بعضی جانداران انسان نیستند.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ث

هیچ مایعی جامد نیست.

بعضی اجسام مایع هستند.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ج

هر مسلمانی معتقد به خداوند است.

هیچ مسلمانی دروغگو نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

چ

هر انسانی حیوان است.

بعضی انسان‌ها شاعرند.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ح

بعضی مثلث‌ها متساوی‌الساقین نیستند.

هر سه‌گوشی مثلث است.

معتبر نامعتبر

نتیجه

خ

هر کارمندی بیمه است.

هر کارمندی مالیات می‌پردازد.

معتبر نامعتبر

نتیجه

د

هر انسانی حیوان است.

بعضی انسان‌ها شاعر نیستند.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ذ

بعضی مردم سالم نیستند.
همه ورزشکاران سالمند.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ر

هیچ چوبی هادی الکتریسیته نیست.
هر فلزی هادی الکتریسیته است.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ز

هر انسانی حیوان است.
هیچ حیوانی گیاه نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ژ

بعضی انسان‌ها فداکارند.
هیچ خودخواهی فداکار نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

س

بعضی انسان‌ها دانشمند هستند.
هر دانشمندی قابل احترام است.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ش

بعضی انسان‌ها ورزشکارند.
هیچ ورزشکاری ناتوان نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ص

بعضی انسان‌ها دانشمندند.
هر دانشمندی قابل احترام است.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ض

سقراط انسان است.
هر انسانی فانی است.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ط هر انسانی حیوان است.

هر ناطقی انسان است.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ظ هر انسانی ناطق است.

برخی حیوان‌ها انسان‌اند.

معتبر نامعتبر

نتیجه

ع هر انسانی حیوان است.

هیچ اسبی انسان نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

غ برخی از حیوان‌ها انسان‌اند.

هیچ گیاهی حیوان نیست.

معتبر نامعتبر

نتیجه

۷۷) نوع مغالطات مطرح‌شده را تعیین کنید.

الف هر کس به‌جز افراد بی‌هنر و مخالفان رشد فرهنگی قبول دارد که در کشور ما بودجه بسیار کمی به فعالیت‌های هنری اختصاص می‌یابد.

ب پیشنهاد من برای نام شرکت پوپک است و می‌دانم اهل ذوق و ادب دوستان حاضر در جلسه به این نام رأی مثبت می‌دهند.

پ اگر این مطلب را درست تلقی کنی، فلان منفعت عاید تو خواهد شد. به عبارت دیگر، «مطلبی که گفتم درست است و دلیل صحتش این است که فلان منفعت عاید تو می‌شود.»

ت قربون هیکل ورزشکاری و مرام پهلوانیت، این اثاثیه را اشتباه آوردم اینجا، کمک کن آنها را برگردانیم سر جای اولش.

۷۸) نوع مغالطات مطرح‌شده را تعیین کنید.

الف چون شما فلان صفت خوب را دارید، پس از شما بعید است که فلان حرف را بزنید یا فلان کار را انجام دهید.

ب تمام غیبت‌های موجه و غیرموجه من فقط ۹ ساعت است و تنها ۱ ساعت از حد مجاز بیشتر است. چرا این قدر این مسئله را بزرگ می‌کنید.

پ ۹۷٪ دانش‌آموزان سال آخر این آموزشگاه در سال گذشته در دانشگاه‌های دولتی، آزاد و پیام‌نور پذیرفته شده‌اند.

ت وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ.

و هنگامی که به آنها گفته می‌شود مانند دیگران ایمان بیاورید! می‌گویند، آیا ما هم مانند نادانان ایمان بیاوریم.

۷۹) نوع مغالطات مطرح‌شده را تعیین کنید.

الف در این دنیای زیبا، تنها کج‌اندیشان خودرأی و مستبد هستند که برای آزادی انسان چارچوبی تعیین می‌کنند.

ب شرکت چاپ و انتشار امیر، ناشر معتبر و مشهوری است و در سال گذشته، پنج عنوان از صد عنوان کتاب‌های پرفروش سال را این شرکت منتشر کرده است.

پ قَالُوا يَا سَعِيبُ أَمْلَأَتِكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَنْتَرِكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ.

گفتند ای سعیب آیا نماز تو به تو دستور می‌دهد که آنچه را پدران ما می‌پرستیده‌اند رها کنیم یا در اموال خود به میل خود تصرف نکنیم، راستی که تو بردبار فرزانه‌ای (و این سخنان و این برخورد از تو شایسته نیست).

ت قضاوت شما درباره عملکرد دانشگاه ادبیات عجلانه است، در طول دو ترم گذشته، ما فقط سه دانشجوی اخراجی داشته‌ایم و فقط ۴ کلاس از ۱۲۰ کلاس درس به دلیل غیبت‌های استاد حذف شده‌اند.

۸۰) نوع مغالطات مطرح‌شده را تعیین کنید.

الف کسانی که هنوز از خلع سلاح یک‌جانبه دفاع و طرفداری می‌کنند، باید مقداری درباره انفجارهای مهیب اتمی مطالعه کنند. چنین انفجارهایی می‌تواند از فاصله دور گوشت انسان را آب کند و هیچ جنبه‌ای را بر روی زمین باقی نگذارد.

ب فکر نمی‌کنم کسی تا این اندازه بی‌احساس و بی‌ذوق باشد که نتواند تشخیص دهد که فیلم «جوراب‌های سفید» بهترین فیلمی بود که در این جشنواره به نمایش درآمد.

پ فلانی محقق و نویسندهٔ بیش از صد کتاب و مقاله است.

ت من نمی‌گویم واجب است که رشتهٔ تحصیلی خود را تغییر دهید، انتظار می‌رود، و جوب این کار را عقل و درایت خود شما تشخیص دهد.

۸۱ نوع مغالطات مطرح شده را تعیین کنید؟

الف در مورد آنچه شما درگیری بین مسئولان دانشکده نامیدید، باید عرض کنم نزاع لفظی بین همکاران امری طبیعی است و نباید آن را این‌قدر بزرگ جلوه دهید.

ب از هفت نفر اول قهرمان دوومیدانی در مسابقات المپیک چهار نفر کفش پویا به پا داشتند.

پ همهٔ افرادی که شخصیت سالم و رشدیافته‌ای دارند با آموزش مختلط دختران و پسران در مدرسه موافق هستند، مگر کسانی که در مسائل جنسی دچار عقدهٔ حقارت می‌باشند.

ت این مرکز تحقیقات با در اختیار داشتن بیش از ۴۰ نفر متخصص با مدرک علمی دکترا، کارشناسی‌ارشد، کارشناسی و کاردانی، یکی از مراکز تحقیقاتی مهم کشور، در این زمینه است.

۸۲ «مغالطهٔ توسل به احساسات» چیست؟

۸۳ از شرایط تعریف «مانع بودن» را با ذکر مثال توضیح دهید.

۸۴ در فن بیان، چه مطالبی به سخنرانان آموزش داده می‌شود؟

۸۵ برای اقناع دیگران از چه روش‌هایی استفاده می‌شود؟

۸۶ آیا اگر جای مقدمات قیاس شکل اول را عوض کنیم و نتیجه را ثابت نگه داریم، قیاس شکل اول به شکل چهارم تبدیل می‌شود؟ چرا؟

۸۷ «حد وسط» را تعریف کرده و در مثالی آن را مشخص کنید.

۸۸ اشکال استدلال زیر را بیان کنید.

یخ از آب است؛ آب مایع است؛ پس: یخ مایع است.

۸۹ حد وسط تنها نقش ارتباطی میان ..... دارد و در نتیجه ..... حذف می‌شود. موضوع نتیجه از ..... و محمول آن از ..... به‌دست می‌آید.

۹۰ جدول زیر را کامل کنید.

	هر الف ب است.	بعضی الف ب است.	هیچ الف ب نیست.	بعضی الف ب نیست.
متناقض				
متضاد		-		-
متداخل				
عکس مستوی				-

۹۱ با توجه به رابطهٔ میان ستون اول با ستون‌های دیگر جدول زیر، در صورت صادق بودن قضایای ستون نخست، دربارهٔ صدق یا کذب سایر قضایا چه می‌توان گفت؟

	هر الف ب است.	بعضی الف ب است.	هیچ الف ب نیست.	بعضی الف ب نیست.
هر الف ب است.	-			
بعضی الف ب است.		-		
هیچ الف ب نیست.			-	
بعضی الف ب نیست.				-

۹۲ فرق قواعد مربع تقابل و عکس مستوی از نظر جایگاه موضوع و محمول قضیه در چیست؟

۹۳ «تناقض»، «تضاد» و «تداخل» قضیهٔ «همهٔ فلزات هادی الکتریسته‌اند» را بنویسید.

۹۴) مشخص کنید برای هر یک از نسبت‌های چهارگانه، چه قضایای محصوره صادقی می‌توان نوشت؟

۹۵) «قضیهٔ حملی» و «قضیهٔ شرطی» را همراه با مثال تعریف کنید.

۹۶) اقسام قضیهٔ محصوره را نام برده و برای هر یک مثالی طرح کنید.

۹۷) از چه روشی می‌توان با مغالطهٔ تمثیل ناروا، مقابله کرد؟

۹۸) چرا استدلال تمثیلی استقرایی ضعیف است؟

۹۹) تعریف صحیح باید دارای چه شرایطی باشد؟ نام ببرید.

۱۰۰) در کدام عبارت زیر کلمهٔ تعریف، تعریف منطقی است؟

الف. ابتدا باید این اصطلاح جدید را برایتان تعریف کنم.

ب. معلم در کلاس از دانش‌آموز ممتاز تعریف کرد.

۱۰۱) از اقسام دلالت، «دلالت تضمن» و «دلالت التزام» را همراه با مثال توضیح دهید.

۱۰۲) منظور از «مشترک لفظی» چیست؟ و چه چیز باعث بروز مغالطهٔ «اشتراک لفظ» می‌شود؟ (با مثال توضیح دهید.)

۱۰۳) اگر ذهن انسان به‌طور طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد، چه نیازی به خواندن منطق داریم و چرا به صرف خواندن کتاب‌های منطق از خطای ذهن مصون نمی‌مانیم؟

۱۰۴) علم منطق به دو بخش اصلی تقسیم شده است؛ آنها را نام برده و هر یک را تعریف کنید.

۱۰۵) مشخص کنید کدام یک از موارد زیر تعریف و کدام یک استدلال هستند؟

الف) چون قاشق چوبی گرما را منتقل نمی‌کند، غذا را با آن هم می‌زنیم تا دستمان نسوزد.

ب) منطق، علمی است که از خطای ذهن جلوگیری می‌کند.

پ) معلم ما در کلاس است؛ پس در خانه‌اش نیست.

ت) ترابری یعنی حمل و نقل کالا یا مسافر از جایی به جایی دیگر.

۱۰۶) نوع دلالت لفظ بر معنا را در عبارت‌های زیر تعیین کنید.

الف) تند ورق نزن، کتابم را پاره کردی!

ب) فلانی شیر است.

پ) کتابم را گم کردم.

ت) ماشینم خراب شد.

۱۰۷) عبارات زیر ممکن است باعث ایجاد کدام مغالطه شوند؟

الف)

قوم گفتندش که ای خر گوش دار خویشت را اندازهٔ خر گوش دار

ب) او چند غزل این شاعر جوان را خوب و بی‌اشکال خواند.

پ)

گفتمش باید بری نامم زیاد گفت آری می‌برم نامت زیاد

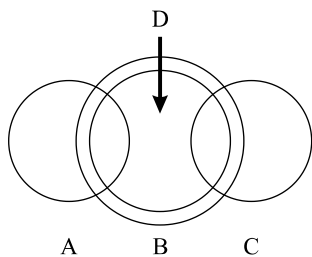
ت)

مکن تا توانی دل خلق ریش و گر می‌کنی، می‌کنی بیخ خویشت

ث)

حاکم بغداد حکمی کرد و می‌باید شنید تا که او باشد نباید کرد لعنت بر یزید

۱۰۸) تعیین کنید در میان اجزاء شکل زیر، کدام یک از نسبت‌های چهارگانه برقرار است؟

الف) B و A

ب) C و A

پ) D و B

ت) D و C

۱۰۹ قوت و ضعف استدلال‌های استقرایی زیر را مشخص کنید.

الف) هزاران سال است که خورشید صبح‌ها طلوع کرده است؛ بنابراین فردا نیز طلوع خواهد کرد.

ب) چند روز است در راه دبیرستان به دوستم برخورد می‌کنم؛ بنابراین امروز هم او را خواهم دید.

پ) در صد سال گذشته همواره در آبان ماه بارندگی داشته‌ایم؛ بنابراین در آبان امسال نیز بارندگی خواهیم داشت.

ت) میوه‌های روی این جعبه درشت و مرغوب‌اند؛ بنابراین کل میوه‌های این جعبه درشت و مرغوب‌اند.

۱۱۰ اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

الف) استقرا

ب) استنتاج بهترین تبیین

۱۱۱ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

الف) نقیض قضیهٔ سالبهٔ کلی، موجبهٔ ..... است.

ب) هرگاه موضوع و محمول قضیهٔ حملی را جابه‌جا کنیم، قضیهٔ به‌دست آمده را ..... آن قضیه می‌نامند.

پ) اگر قاعدهٔ عکس مستوی را به درستی رعایت نکنیم، دچار مغالطهٔ ..... شده‌ایم.

۱۱۲ با توجه به رابطهٔ تداخل، صدق و کذب روابط زیر را مشخص کنید.

الف)

هر الف ب است. (صادق) (کاذب) الف). (.....) ب). (.....) ب.

(کاذب)

(صادق)

ت). (.....)

پ). (.....)

بعضی الف ب است.

ب

هیچ الف ب نیست. (صادق) (کاذب) الف). (.....) ب). (.....) ب.

(کاذب)

(صادق)

ت). (.....)

پ). (.....)

بعضی الف ب نیست.

۱۱۳ عکس مستوی قضایای زیر را بنویسید.

الف) هیچ مسلمانی کافر نیست.

ب) هر ایرانی وطن‌دوست است.

پ) بعضی حیوانات گربه نیستند.

ت) بعضی سنگ‌ها آهنی هستند.

۱۱۴ شکل قیاس‌های زیر را مشخص کنید.

الف) هر انسانی متفکر است. هر انسانی هنرمند است. بعضی متفکرها هنرمند هستند.

ب) بعضی برگ‌ها سبز هستند. هیچ سفیدی سبز نیست. بعضی برگ‌ها سفید نیستند.

پ) هر انسانی حیوان است. هر کاتبی انسان است. بعضی حیوان‌ها کاتب‌اند.

ت) زمین سیاره است. هر سیاره کروی است. زمین کروی است.

۱۱۵) دلیل نامعتبر بودن قیاس‌های زیر را بیان کنید.

الف) انسان از خاک است. خاک بی‌جان است؛ پس: انسان بی‌جان است.

ب) هیچ‌یک از شیرینی‌خورها لاغر نیستند. بعضی سیگاری‌ها شیرینی‌خور نیستند؛ پس: بعضی از سیگاری‌ها لاغرند.

پ) رستم شیر است. شیر در بیشه زندگی می‌کند؛ پس رستم در بیشه زندگی می‌کند.

ت) برخی از کاغذها سفیدند، برخی از سفیدها برف‌اند؛ پس: برخی از کاغذها برف‌اند.

ث) هیچ کارگر زنده‌ای نانوا نیست. هیچ نانوایی ماهیگیر نیست؛ پس: هیچ کارگر زنده‌ای ماهیگیر نیست.

۱۱۶) مقدم و تالی قضایای زیر را مشخص کنید.

الف) اگر فردا امتحان داشته باشیم، نمی‌توانیم امشب به مهمانی برویم.

ب) با والیبال خداحافظی خواهم کرد؛ در صورتی‌که در بازی فردا برنده نشویم.

پ) تمرین‌ها را امشب می‌نویسم؛ اگر وقت پیدا کنم.

ت) اگر درس بخوانی، آنگاه موفق می‌شوی.

۱۱۷) اقسام قضایای منفصل زیر را مشخص کنید.

الف) گروه خونی او ممکن است AB باشد یا O مثبت.

ب) این طرح سرانجام در مجلس تصویب می‌شود یا رد خواهد شد.

پ) در این اتاق فقط ناصر و پرویز حضور داشتند؛ پس این گلدان را «یا ناصر شکسته است یا پرویز».

ت) برای استخدام، کارت پایان خدمت خود را ارائه کنید یا کارت معافیت دائم.

ث) فردا سه‌شنبه است یا چهارشنبه.

۱۱۸) مشخص کنید هر یک از استدلال‌های زیر کدام قسم از قیاس استثنایی هستند؟ سپس اعتبار یا عدم اعتبار آنها را مشخص کنید.

الف) اگر سیگار بکشم، عمرم کوتاه خواهد شد. حال که سیگار نمی‌کشم، پس: عمری طولانی خواهم داشت.

ب) اگر کسی پلیس مخفی باشد، آنگاه اسلحه دارد. او اسلحه دارد. پس: او پلیس مخفی است.

پ) اگر جاده بسته باشد، مسافران نمی‌آیند. مسافران می‌آیند. پس: جاده بسته نیست.

ت) اگر جاده بسته باشد، مسافران نمی‌آیند. جاده بسته نیست. پس: مسافران می‌آیند.

ث) اگر جاده بسته باشد، مسافران نمی‌آیند. مسافران نمی‌آیند. پس: جاده بسته است.

پاسخنامه تشریحی

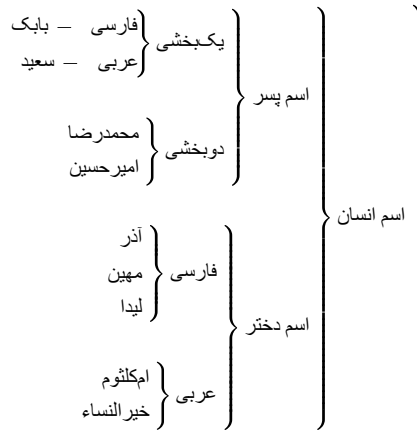
ب. معتبر است.

الف. شکل سوم قیاس است. / حد وسط در هر دو مقدمه در موضوع است.

۱

۲

۳

الف تعریف به مثال

ب تعریف تحلیلی از نوع عام و خاص

پ تحلیلی از نوع سلسله اوصاف

ت تحلیلی از نوع سلسله اوصاف

ث تعریف لغوی

۴

الف (الف) من تو را از آن میزانی که پدرت تو را دوست دارد، بیشتر دوست دارم.

(ب) من تو را بیشتر از آن میزانی که پدرت را دوست دارم، دوست دارم.

ب (الف) قاتل خالد از بزرگ‌ترین مردان اسلام است.

(ب) خالد از بزرگ‌ترین مردان اسلام است.

پ (الف) من مثل تو که زودباوری، زودباور نیستم.

(ب) من هم مثل تو که زودباور نیستی، زودباور نیستم.

ت (الف) فقط بعضی‌ها وظیفه‌شناس نیستند.

(ب) تمامی مردم وظیفه‌شناس نیستند.

ث (الف) از شدت آرزو، مرد یا زن جوان پیر می‌شود.

(ب) از شدت آرزو، مرد یا زن پیر جوان می‌شود.

ج (الف) با این عکس، من به یاد شما می‌افتم.

(ب) با این عکس، شما به یاد من می‌افتید.

چ (الف) خواهر مهین زشت است، ولی مهین از او زشت‌تر است.

(ب) خواهر مهین واقعاً زیباست، ولی مهین کمتر از او زیباست.

ح (الف) در زمان غیبت شما به ما خوش گذشت.

(ب) به علت غیبت شما به ما خوش گذشت.

خ (الف) مردان پارسا اهل لهوولعب هستند، ولی در عین حال این لهوولعب باعث غفلت آنها از یاد آخرت نیست.

(ب) مردان پارسا اصلاً و ابداً به هیچ لهوولعبی گرایش ندارند و لذا از یاد آخرت غافل نیستند.

د (الف) او محقق معاصری است و زمینه تحقیق و تخصص او، انقلاب فرانسه است.

(ب) او محقق است که هم عصر ما نیست، بلکه معاصر با انقلاب فرانسه است.

ذ (الف) حمید دوست من است و چهل سال دارد.

(ب) حمید بیش از چهل سال عمر دارد، ولی چهل سال است که با من دوست است.

ر (الف) سی سال با هم ناسازگار بودند.

(ب) سی سال با هم تفاوت سنی داشتند.

ز (الف) مردها هم نازا بودند.

(ب) مردها عادی و بارور بودند، فقط زنها نازا بودند.

ژ (الف) هم پدرش بیمار بود، هم مادرش

(ب) فقط مادرش بیمار بود.

۵

الف منظومه شمسی (موضوع) - دارنده ۹ سیاره (محمول)

ب عددی (موضوع) - نتوان عدد بزرگ‌تر از آن را فرض کرد (محمول)

پ کشوری (موضوع) - حق دارد منافع خود را از راه درست به دست آورد (محمول)

ت اگر خوب درس بخوانید (مقدم) - آنگاه برای امتحان نباید نگران باشید (تالی)

ث اگر نمی‌خواهید در امتحان نگران باشید (تالی) - پس خوب درس بخوانید (مقدم)

۶

الف خانم پزشکی (دکتری) به عیادت بیماران آمد.

خانم دکتر پزشکی، به عیادت بیماران آمد.

ب شرکت سیلان رقیب مهمی برای شرکت ما نیست.

شرکت سیلان رقیب مهمی برای شرکت ما است.

پ او گفت که این کتاب من (گوینده) است.

او گفت که این کتاب من (مخاطب) است.

ت افزایش بودجه عمرانی دولت صحیح نیست.

افزایش بودجه عمرانی دولت صحیح است.

ث چون به او روی آوردی همه‌چیز به تو روی آورد.

چون از او روی برگرداندی همه‌چیز از تو روی گرداند.

ج سعید فرد متدینی است.

همسایه‌اش فرد متدینی است.

چ عفوш کنید لازم نیست، اعدامش کنید.

عفو لازم نیست؛ بلکه اعدامش کنید.

۷ به کار بردن معانی مطابقی، تضمینی و التزامی کلمات به جای یکدیگر به خطایی منتهی می‌شود که آن را «مغالطه توسل به معنای ظاهری» می‌نامند.

ابهام در جملات که ناشی از مشخص نبودن مرجع ضمیر است، می‌تواند منشأ خطای اندیشه شود؛ از این رو آن را «مغالطه ابهام در عبارات» می‌نامند.

۸) کُشت / کشت / شکر / شکر / سُم / سَم
سَحَر / سحر / نَشِستَن / نَشِستن

۹) الف) توسل به معنای ظاهری / التزام ← به مطابقه

ب) توسل به معنای ظاهری / التزام ← به مطابقه

۱۰) الف) دلالت التزامی

ب) دلالت مطابقه

ج) دلالت تضمن

د) دلالت التزامی

۱۱) ۱- معتبر - استدلال وضع مقدم - نتیجه / ستارگان در آسمان ناپدید شده‌اند.

۲- معتبر - استدلال رفع تالی - نتیجه / آفتاب طالع نیست.

۳- معتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق و از وضع یکی رفع دیگری بدست می‌آید - نتیجه / حسن در خانه نیست.

۴- نامعتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۵- نامعتبر - استدلال وضع تالی

۶- معتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود - نتیجه / این شکل مضلع نیست.

۷- معتبر - وضع مقدمه - نتیجه / امروز شبیه نیست.

۸- معتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / منطقی نداریم.

۹- معتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق و از وضع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / فردا یکشنبه نیست.

۱۰- نامعتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۱۱- معتبر - مقدمه اول منفصل حقیقی است که از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / این موجود علت نیست.

۱۲- معتبر - مقدمه اول منفصل حقیقی است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / این کلمه یا اسم است یا حرف

۱۳- معتبر - مقدمه اول غیرقابل جمع در صدق است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / این مثلث متساوی‌الساقین نیست.

۱۴- نامعتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۱۵- نامعتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در کذب است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۱۶- معتبر - مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / این دیوار سبز نیست.

۱۷- معتبر - مقدمه اول منفصل حقیقی است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / پیامبر جانشین خود را تعیین کرده است.

۱۸- معتبر - مقدمه اول منفصل حقیقی است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود. نتیجه / خداوند واحد است.

۱۹- معتبر - وضع مقدم - این عدد بر دو قابل قسمت نیست.

۲۰- معتبر - رفع مقدم - این موجود گربه نیست.

۱۲) ۱- نتیجه / این دو خط موازی نیستند

منفصل حقیقی نیست. دو خط سه حالت دارد متقاطع، موازی، متناظر.

۲- زیرا مقدمه اول آن غیرقابل جمع در صدق است، یعنی دیوار می‌تواند نه سفید باشد نه سبز.

۳- ۵ فرد است زیرا مقدمه اول منفصل حقیقی است پس از رفع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود.

۴- زیرا مقدمه اول آن غیرقابل جمع در صدق است، حسن می‌تواند در خانه باشد و نه در مدرسه.

۵- زیرا از وضع تالی، وضع مقدم نتیجه نمی‌شود.

۶- این شکل مثلث است زیرا از رفع تالی رفع مقدم نتیجه می‌شود.

۷- زیرا از نفی مقدم، نفی تالی نتیجه نمی‌شود.

۸- رود کارون پر از آب شده است از وضع مقدم وضع تالی نتیجه شده است.

۹- زیرا مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه نمی‌شود. می‌تواند هر دو گروه خونی که نام برده نباشد.

۱۰- گروه خونی AB^+ نیست زیرا مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در صدق است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود.

۱۱- زیرا مقدمه منفصل غیرقابل جمع در صدق است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۱۲- در شیراز نیستیم زیرا مقدمه اول منفصل مانع‌الجمع است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود.

۱۳- پس غرق نمی‌شود، زیرا مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در کذب است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود. حسن می‌تواند در دریا باشد اما غرق نشود.

۱۴- پس سقوط نمی‌کند زیرا مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در کذب است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود.

۱۵- زیرا مقدمه اول منفصل غیرقابل جمع در کذب است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۱۳) استدلال ۱ و ۲ مقدمه اول آن منفصل غیرقابل جمع در کذب است که از رفع یکی وضع دیگری نتیجه می‌شود.

اما استدلال ۳ و ۴ در منفصل غیرقابل جمع در کذب از وضع یکی رفع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۱۴) استدلال ۱ و ۲ مقدمه اول هر دو غیرقابل جمع در صدق است و از وضع یکی رفع دیگری نتیجه می‌شود.

استدلال ۳ و ۴ مقدمه اول هر دو غیرقابل جمع در صدق است و از رفع یکی وضع دیگری نتیجه نمی‌شود.

۱۵) همه منفصل حقیقی است و از وضع و رفع منفصل حقیقی وضع یا رفع دیگری نه بدست می‌آید.

<p>۲- هر الف + ب- است. هر ب + ج- است. ----- هر الف + ج- است. شکل اول قیاس معتبر</p>	<p>۱- برخی پرنده-ها سفیداند- هر پرندهای + حیوان- است. ----- برخی سفیدها. - حیوان- اند شکل سوم قیاس معتبر</p>
<p>۴- برخی انسانها - سیاه- هستند. هر انسان + حیوان- است. ----- برخی سیاهها - حیوان- اند. شکل سوم قیاس معتبر</p>	<p>۳- هر کاتولیکی + مسیحی+ است. هیچ شیعه‌ای + مسیحی- نیست. ----- هیچ کاتولیکی + شیعه+ نیست. شکل دوم قیاس معتبر</p>
<p>۶- برخی الف - ب- است. هیچ ب + ج+ نیست. ----- برخی الف - ج+ نیست. شکل سوم قیاس معتبر</p>	<p>۵- هر آهنی + فلز- است. هیچ فلزی + عایق+ نیست. ----- هیچ آهنی + عایق+ نیست. شکل اول قیاس معتبر</p>
<p>۸- هر الف + ب- است. هیچ ج + ب+ نیست. ----- هیچ الف + ج+ نیست. شکل سوم قیاس معتبر</p>	<p>۷- بعضی اجسام - معدنی- هستند. هر طلایی + معدنی- است. شکل سوم قیاس نامعتبر / حد وسط در هر دو منفی است.</p>
<p>۱۰- هیچ سنگی + رشدکننده+ نیست هر گیاهی + رشدکننده- است. ----- هیچ سنگی + گیاه+ نیست. شکل اول قیاس معتبر</p>	<p>۹- هیچ متفکری + اسب+ نیست. هر متفکری + حیوان- است. ----- هیچ اسبی + حیوان+ نیست. شکل سوم قیاس نامعتبر / محمول در نتیجه مثبت است اما در مقدمه منفی است.</p>

<p>۱- همهٔ علف‌خواران⁺ نشخوارکننده‌اند. برخی گربه‌ها - علف‌خوار⁺ نیستند.</p> <hr/> <p>برخی گربه‌ها - نشخوارکننده⁻ هستند. قیاس معتبر</p>	<p>۲- برخی جسم‌ها - فلز⁺ نیستند. هر طلائی⁺ فلز - است.</p> <hr/> <p>برخی جسم‌ها - طلا⁺ نیستند. قیاس معتبر</p>
<p>۳- هیچ انسانی⁺ پرنده⁺ نیست. هر کبوتری⁺ پرنده - است.</p> <hr/> <p>هیچ انسانی⁺ کبوتر⁺ نیست. قیاس معتبر</p>	<p>۴- برخی انسان‌ها - سیاه⁻ هستند. هر انسان⁺ حیوان - است.</p> <hr/> <p>برخی سیاه‌ها - حیوان‌اند.⁻ قیاس معتبر</p>
<p>۵- برخی فلزها - طلا⁻ هستند. هیچ نقره‌ای⁺ طلا⁺ نیست.</p> <hr/> <p>برخی فلزها - نقره⁺ نیستند. قیاس معتبر</p>	<p>۶- هیچ مرغی⁺ کبوتر⁺ نیست. هر کبوتری⁺ تخم‌گذار - است.</p> <hr/> <p>هیچ مرغی⁺ تخم‌گذار⁺ نیست. قیاس معتبر نیست زیرا محمول در نتیجه مثبت است اما در مقدمه منفی است.</p>
<p>۷- هیچ ژاپنی⁺ سیاه‌پوست⁺ نیست. هیچ ژاپنی⁺ چشم‌بادامی⁺ نیست.</p> <hr/> <p>قیاس معتبر نیست؛ زیرا هر دو مقدمه سالبه هستند.</p>	<p>۸- بعضی استدلال‌ها - قیاس⁻ هستند. بعضی استدلال‌ها - تمثیل⁻ هستند.</p> <hr/> <p>بعضی استدلال‌ها - تمثیل⁻ هستند. قیاس معتبر نیست؛ زیرا حد وسط در هر دو مقدمه منفی است.</p>
<p>۹- برخی پرندگان - خفاش⁻ هستند. هیچ تخم‌گذاری⁺ خفاش⁺ نیست.</p> <hr/> <p>برخی پرندگان - تخم‌گذار⁻ نیستند. قیاس معتبر است.</p>	<p>۱۰- هیچ دانشجویی⁺ دانش‌آموز⁺ نیست. هیچ دانش‌آموزی⁺ معلم⁺ نیست.</p> <hr/> <p>قیاس معتبر نیست، زیرا هر دو مقدمه سالبه هستند.</p>

۱۸) ۱- شکل اول / ۲- شکل سوم / ۳- شکل دوم / ۴- شکل چهارم / ۵- شکل سوم

۶- شکل چهارم / ۷- شکل دوم / ۸- شکل اول / ۹- شکل چهارم / ۱۰- شکل دوم

۱۹)

ردیف	موضوع	محمول
۱	+	+
۲	+	+
۳	-	-
۴	+	-
۵	+	-
۶	-	-
۷	-	+
۸	-	-
۹	-	+
۱۰	+	-

۲۰ الف) این حیوان حیوان نر است.

هیچ حیوان نری شیردهنده نیست.

∴ این حیوان شیردهنده نیست.

ب) بعضی شکل‌ها، شکل سه‌ضلعی هستند.

هر شکل سه‌ضلعی مثلث است.

∴ بعضی شکل‌ها مثلث هستند.

پ) اگر چیزی باشد آنگاه مردم چیزهایی می‌گویند.

مردم چیزهایی می‌گویند.

∴ چیزی بوده است.

بعداً خواهیم دید که این استدلال باطل است.

ت) ما نزد آنان رفته‌ایم.

هر رفتی آمدنی دارد.

∴ آنها آمدنی هستند.

ث) هر ایرانی آسیایی است.

هیچ اروپایی آسیایی نیست.

∴ هیچ ایرانی اروپایی نیست.

۲۱ الف) او فارغ‌التحصیل یک دانشگاه خارجی است.

هر کس فارغ‌التحصیل یک دانشگاه خارجی می‌باشد، به خوبی به انگلیسی صحبت می‌کند.

∴ او به خوبی انگلیسی صحبت می‌کند.

ب) هر قهرمانی جایزه می‌گیرد.

همه ورزشکاران قهرمان نمی‌شوند.

∴ هر ورزشکاری جایزه نمی‌گیرد.

پ) تو به خدا توکل کرده‌ای.

هر کس به خدا توکل کند، خدا او را کفایت می‌کند.

∴ خدا تو را کفایت می‌کند.

ت) او مرد ثروتمندی است.

هر مرد ثروتمندی با اتومبیل گران‌قیمت رفت‌وآمد می‌کند.

∴ او با اتومبیل گران قیمت رفت و آمد می کند.

(ث) ما موج هستیم.

همه موجها آسودگی شان در عدم شان است.

∴ آسودگی ما در عدم ماست.

(۲۲)

(الف) من خواهان رسیدن به هدف های خود هستم.

همه کسانی که خواهان رسیدن به هدف های خود هستند، پشتکار شان را زیاد می کنند.

∴ من پشتکارم را زیاد می کنم.

(ب) حسن دروغ می گوید.

هرکس دروغ می گوید عادل نیست.

∴ حسن عادل نیست.

(پ) دیپلم ها معلم هستند.

هیچ دانش آموزی معلم نیست.

∴ هیچ دانش آموزی دیپلمه نیست.

(ت) او مسلمان است.

هیچ مسلمانی دروغ نمی گوید.

∴ او دروغ نمی گوید.

(ث) ملت ما ملتی بر ایمان به خدا تکیه کننده است.

هر ملت بر ایمان به خدا تکیه کننده، بر دشمنان خود پیروز شونده است.

∴ ملت ما بر دشمنان خود پیروز شد.

(۲۳)

ردیف	قضیه	صادق یا کاذب	تناقض	تضاد	تداخل
۱	هر الف ب است.	+	-	-	+
۲	بعضی الف ب است.	-	+	ندارد	-
۳	بعضی الف ب است.	+	-	ندارد	نامعلوم
۴	هیچ الف ب نیست.	-	+	نامعلوم	نامعلوم
۵	هر الف ب است.	-	+	نامعلوم	نامعلوم
۶	بعضی الف ب نیست.	+	-	ندارد	نامعلوم
۷	هیچ الف ب نیست.	+	-	-	+
۸	بعضی الف ب نیست.	-	+	ندارد	-
۹	هیچ غیر ب الف نیست.	+	-	-	+
۱۰	بعضی غیر ب الف است.	-	+	ندارد	-

(۲۴)

برای هر یک از قضایای زیر متضاد، متناقض، متداخل، تداخل تحت تضاد و عکس مستوی را در صورت وجود هر کدام بنویسید و همچنین صادق (+) / کاذب (-) یا مبهم بودن هر کدام را طبق قواعد منطق مشخص کنید.

ردیف	اصل قضیه	متضاد	متناقض	متداخل	تداخل تحت تضاد
۱	همه انسان‌ها بالقوه عالمند (+)	هیچ انسانی بالقوه عالم نیست (+)	بعضی انسان‌ها بالقوه عالم‌اند (-)	بعضی انسان‌ها بالقوه عالم نیستند (+)	ندارد
۲	هر بیعی مباح است (-)	هیچ بیعی مباح نیست (-)	بعضی بیع‌ها مباح است (+)	بعضی بیع‌ها مباح است (-)	ندارد
۳	هیچ عالمی دنیاطلب نیست (-)	هر عالمی دنیاطلب است (-)	بعضی عالم‌ها دنیاطلب نیستند (+)	بعضی عالم‌ها دنیاطلب‌اند (+)	ندارد
۴	هوای اصفهان در تابستان گرم است (+)	ندارد	هوای اصفهان در تابستان گرم نیست (-)	ندارد	ندارد
۵	بعضی از دل‌ها خالی از مهر است (-)	ندارد	هیچ دلی خالی از مهر نیست (+)	همه دل‌ها خالی از مهر است (-)	بعضی از دل‌ها خالی از مهر نیست (+)
۶	بعضی دودها از کباب نیستند (+)	ندارد	همه دودها از کباب است (-)	هیچ دودی از کباب نیست (-)	بعضی دودها از کباب است (+)
۷	هر چه عوض دارد گله ندارد (+)	همه آنچه عوض دارد گله دارد (-)	بعضی از چیزهایی که عوض دارد گله ندارد (-)	بعضی از آنچه عوض ندارد گله دارد (+)	ندارد
۸	هیچ ارزانی بی‌علت نیست (-)	هر ارزانی بی‌علت است (-)	برخی ارزان‌ها بی‌علت است (+)	برخی ارزان‌ها بی‌علت نیستند (-)	ندارد
۹	همیشه قافیه پشت ردیف می‌آید (+)	هر قافیه‌ای پشت ردیف می‌آید (-)	برخی قافیه‌ها پشت ردیف نمی‌آید (-)	برخی قافیه‌ها پشت ردیف می‌آید (+)	ندارد
۱۰	هر انسانی حیوان است (+)	هیچ انسانی حیوان نیست (-)	برخی انسان‌ها حیوان نیستند (-)	بعضی انسان‌ها حیوان هستند (+)	ندارد
۱۱	هر چه پیش آید خوش آید (-)	هر چه پیش آید خوش نیاید (+)	بعضی چیزها که پیش آید خوش نیاید (+)	برخی چیزها پیش آید خوش آید (+)	ندارد
۱۲	هیچ‌کس روزی دیگری را نمی‌خورد (+)	همه روزی دیگری را می‌خورند (-)	بعضی روزی دیگری را می‌خورند (-)	بعضی روزی دیگری را نمی‌خورند (+)	ندارد
۱۳	بعضی از مردم با بیشتر مردم فرق دارند (+)	ندارد	همه مردم با بیشتر مردم فرق ندارند (-)	همه مردم با بیشتر مردم فرق دارند (-)	ندارد
۱۴	هیچ سنگ و گلی، لؤلؤ و مرجان نشود (+)	هر سنگ و گلی، لؤلؤ و مرجان نشود (-)	بعضی سنگ‌ها و گل‌ها لؤلؤ و مرجان نشود (-)	بعضی سنگ‌ها و گل‌ها لؤلؤ و مرجان نشود (+)	ندارد
۱۵	گاه باشد که کودک نادان به غلط بر هدف تیری (+)	ندارد	گاه باشد که کودک نادان به غلط بر هدف تیری نزند (-)	ندارد	ندارد
۱۶	هیچ چیز شرط هیچ چیز نیست (-)	همه چیز شرط همه چیز است (+)	بعضی چیزها شرط بعضی چیزها است (+)	بعضی چیزها شرط بعضی چیزها است (-)	ندارد

۲۵) ۱ - ۸ (تداخل) ۵ - ۳ (عکس مستوی)

۲ - ۵ (تناقض) ۶ - ۹ (تناقض)

۳ - ۱ (تداخل) ۶ - ۶ (تداخل)

۴ - ۷ (تداخل)

۲۶) ۲ - تضاد - ۳ - تداخل +

در تداخل تحت تضاد وقتی قضیه اول مثبت باشد قضیه دوم نمی‌تواند مثبت یا منفی باشد.

۲۷)

ردیف	اصل قضیه	تناقض (نقیض)	تضاد	تداخل
۱	هیچ انسانی تنها نیست.	بعضی انسان‌ها تنها هستند.	هر انسانی تنها است.	برخی انسان‌ها تنها نیستند.
۲	هر گلی زیباست.	بعضی گل‌ها زیبا نیستند.	هیچ گلی زیبا نیست.	بعضی گل‌ها زیبا هستند.
۳	بعضی جوانان فعال نیستند.	همه جوانان فعال هستند.	ندارد.	هیچ جوانی فعال نیست.
۴	برخی مارها سمی‌اند.	هیچ ماری سمی نیست.	ندارد.	همه مارها سمی‌اند.
۵	بعضی مسلمانان ایرانی‌اند.	هیچ مسلمانی ایرانی نیست.	ندارد.	همه مسلمانان ایرانی‌اند.
۶	بعضی اروپائیان کاتولیک نیستند.	هر اروپایی کاتولیک است.	ندارد.	هیچ اروپایی کاتولیک نیست.
۷	هر ناطقی جسم است.	برخی ناطق‌ها جسم نیستند.	هیچ ناطقی جسم نیست.	برخی ناطق‌ها جسم‌اند.
۸	هیچ دانشجویی دانش‌آموز نیست.	برخی دانشجویان دانش‌آموز هستند.	هر دانشجویی دانش‌آموز است.	برخی دانشجویان دانش‌آموز نیستند.

۲۸) ۱ - شخصیه موجهه - ابن‌سینا

۲ - شخصیه سالبه - ابن‌بیمار

۳ - شخصیه موجهه - او

۴ - موجیه کلیه - انسان

۵ - موجیه کلیه - انسان عاقل

۶ - سالبه کلیه - انسان

۷ - سالبه کلیه - ظلم

۲۹) استدلال قیاسی

۳۰) استدلال قیاسی

۳۱) استدلال قیاسی

۳۲) استدلال قیاسی

۳۳) استدلال قیاسی

۳۴) استدلال قیاسی

۳۵) استدلال تمثیلی

۳۶) استدلال تمثیلی

۳۷) استدلال قیاسی

۳۸) استدلال تمثیلی

۳۹) استدلال تمثیلی

۴۰) استدلال قیاسی

۴۱) استدلال تمثیلی

۴۲) استدلال تمثیلی

۴۳) استدلال قیاسی

۴۴) استدلال تمثیلی

۴۵) استدلال تمثیلی

۴۶) استدلال تمثیلی

۴۷) استدلال قیاسی: این استدلال یک مقدمه پنهان دارد. صورت کامل استدلال قیاسی قرآنی به شکل زیر است.

مقدمه اول: اگر در آسمان‌ها و زمین خدایی غیر از یگانه بود، آسمان‌ها و زمین تباہ می‌شوند.

مقدمه دوم: ملی آسمان‌ها و زمین نابود نشده‌اند.

نتیجه: در آسمان‌ها و زمین غیر از خدای یگانه خدایی نیست.

۴۸) استدلال قیاسی

۴۹) استدلال تمثیلی

۵۰) استدلال قیاسی

۵۱)

وجود خارجی	وجود زبانی	وجود ذهنی	جمله مورد نظر
*			کوه طلا زرد است
	*		کلام کلمه است
*			وحدت کلمه رمز پیروزی است
		*	وحدت دارای مصادیق زیادی است
	*		زن از مرد کم‌حرف‌تر است
*			زن از مرد پر‌حرف‌تر است
	*		الفبای فارسی ۱۱ حرف دارد
*			الفبای فارسی ۳۲ حرف دارد
		*	شعر از غزل کلی‌تر است
	*		کت انگلیسی است
*			کت او انگلیسی است
		*	خوشبو، خوشبو نیست
	*		آذربایجان دارای ۴ بخش است
*			آذربایجان دارای ۲ بخش است
	*		اسم امام سوم نقطه ندارد
*			اسم امام سوم ۳ نقطه دارد

۵۲) ۱- ما گفته بودیم تا این تاریخ، یک خط تلفن برای شما می‌کشیم که کشیدیم، اما نگفته بودیم که حتماً تا این تاریخ تلفن شما کار خواهد کرد.

۲- چرا دیدم. اما همانطور که خودتان می‌بینید من اصلاً شما بلد نیستم، فقط دارم آب‌تنی می‌کنم.

۴- مهمان متوسل به مدلول مطابق جمله صاحب‌خانه شده است و ادعای مالکیت منزل را دارد؛ در حالی که مقصود صاحب‌خانه مدلول التزامی (در اینجا مثل منزل خود راحت باشید) بوده است.

۵- دلالت مطابقی جمله میوه‌فروش این بوده که «کل جعبه سالم است»، نه میوه‌های درون جعبه اما دلالت التزامی گفته او این بوده که میوه‌های درون جعبه سالم است اما میوه‌فروش با توسل به معنای ظاهری، مدلول التزامی سخن خود را نادیده می‌گیرد و خریدار را فریب داده است.

۵۳)

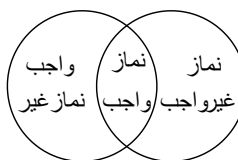
نوع دلالت	عبارات	ردیف
		ستون
مطابقی	ناصر خانه خرید	۱-
تضمنی	ناصر خانه‌اش را رنگ کرد	۲-
التزامی	ناصر حاتم است	۳-
مطابقی	آن رفیقی خانه می‌جست از شتاب	۴-
تضمنی	دلالت لفظ انسان فقط بر حیوان	۵-
تضمنی	دلالت لفظ انسان فقط بر ناطق	۶-
التزامی	دلالت لفظ دوات بر قلم	۷-
التزامی	دلالت لفظ سقف به دیوار	۸-
التزامی	دلالت لفظ درخت بر میوه	۹-
تضمنی	دلالت لفظ ماشین بر موتورس	۱۰-
التزامی	دلالت لفظ خانه بر اتاق	۱۱-
التزامی	دلالت لفظ سه بر فرد	۱۲-

۵۴

- ۱- عموم و خصوص من وجه
۴- تباین
۷- تباین
۱۰- تباین
۱۳- تباین
- ۲- عموم و خصوص من وجه
۵- تباین
۸- تساوی
۱۱- عموم و خصوص مطلق
۱۴- من وجه
- ۳- تساوی
۶- تساوی
۹- تساوی
۱۲- تباین
۱۵- من وجه

۵۵

۱- نماز و واجب / منوجه

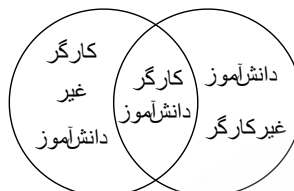
۲- هنرمند و نقاش / عموم خصوص مطلق

۳- موحد و مشرک / تباین

۴- کارگر و دانش آموز / منوجه

۵- رنگ و سفید / مطلق

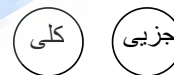
۶- سیاه و حیوان / منوجه

۷- واجب و مستحب / تباین

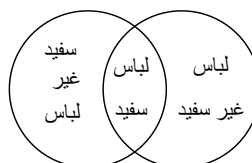
۸- جزئی و کلی / تباین

۹- اروپایی و آمریکایی / تباین

۱۰- سفید و لباس / منوجه

۵۶ جزئی

الف- با مصداق فرضی (کوه قاف ۴ / رخس ۲۰)

ب- با مصداق خارجی (God ۷ / اورست ۱۸ / برج ایفل ۲۶)

کلی

الف- بدون مصداق خارجی (شریک خدا ۱ / لاک پشت پرنده ۱۳ / اسب نامرئی ۲۱ / شیر مرغ ۲۸)

ب- با یک مصداق خارجی (مولود کعبه ۱۲ / دیوار ۱۴۰۰ کیلومتری ۱۶ / واجب الوجود ۱۷ / معجزه جاوید ۲۲ / بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران ۲۴)

ج- با دو مصداق خارجی (جنگ جهانی ۳ / رهبر جمهوری اسلامی ۹ / رنگ تشکیل دهنده رنگ سبز ۱۴ / سرور جوانان بهشت ۲۵)

د- با سه مصداق خارجی (خدای مسیحیان ۵ / اصول دین ۱۱ / رنگ اصلی ۱۵ / اهرام مصر ۲۳ / رئیس جمهوری روحانی ایران ۲۷)

هـ - با بیش از سه مصداق خارجی (کشور عضو اوپک ۲ / سیاره منظومه شمسی ۶ / god ۸ / اصول مذهب ۱۰ / دانشگاه دولتی ۱۹)

۵۷

۱- کلی	۲- کلی	۳- جزئی	۴- کلی (چون صفت است)
۵- کلی	۶- جزئی	۷- جزئی	۸- جزئی
۹- کلی	۱۰- کلی	۱۱- کلی	۱۲- کلی
۱۳- کلی	۱۴- کلی	۱۵- کلی	۱۶- کلی
۱۷- کلی	۱۸- کلی	۱۹- کلی	۲۰- کلی
۲۱- جزئی	۲۲- کلی	۲۳- کلی	۲۴- کلی

۵۸) ۱- استدلال ۲- تعریف ۳- استدلال ۴- تعریف

۵۹)

الف) تحلیلی از نوع عام و خاص

ب) تعریف لغوی

پ) تعریف به مثال

ت) تحلیلی - عام و خاص

۶۰)

الف) تحلیلی از نوع سلسله اوصاف

ب) تعریف لغوی

پ) تعریف به مثال

ت) تحلیلی از نوع عام و خاص

ث) تعریف به مثال

ج) تعریف تحلیلی از نوع سلسله اوصاف

۶۱)

الف) جامع و نه مانع / آیا هر عطری ماده‌ای خوشبو است؟ بله (جامع) / آیا هر ماده‌ی خوشبو عطر است؟ خیر (مانع)

ب) نه جامع ولی مانع / آیا هر مثلثی شکل سه ضلعی قائم‌الزاویه است؟ خیر (نه جامع) / هر شکل سه ضلعی قائم‌الزاویه‌ای مثلث است؟ بله (مانع)

پ) تعریف دوری

ت) نه جامع ولی مانع / آیا هر مثلث شکل محدود به سه ضلع مساوی است؟ خیر (نه جامع) / آیا هر شکل محدود به سه ضلع مساوی مثلث است؟ بله (مانع)

ث) جامع و نه مانع / آیا سل بیماری واگیردار است؟ بله (جامع) / آیا هر بیماری واگیردار سل است؟ خیر (نه مانع)

۶۲)

الف) جامع و نه مانع / آیا هر مربع شکل چهارضلعی است؟ بله (جامع) / آیا هر شکل چهارضلعی مربع است؟ خیر (نه مانع)

ب) نه جامع ولی مانع / آیا هر مسلمان به امامان معتقد است؟ خیر (نه جامع) / آیا همه‌ی معتقدان به امامان مسلمانند؟ بله (مانع)

پ) جامع و نه مانع / آیا زمین سیاره‌ای است که به دور خورشید می‌گردد؟ بله (جامع) / آیا هر سیاره‌ای که به دور خورشید می‌گردد زمین است؟ خیر (نه مانع)

ت) تعریف دوری

ث) جامع و مانع / آیا دوزنقه شکل چهارضلعی است که فقط دو ضلع آن با هم موازی هستند؟ بله (جامع) / آیا هر شکل چهارضلعی که فقط دو ضلع آن با هم موازی باشند دوزنقه است؟ بله (مانع)

(مانع)

۶۳)

الف) جامع و نه مانع / آیا هر دایره‌ای شکلی است که محیط آن منحنی است؟ بله (جامع) / آیا هر شکلی که محیط آن منحنی است دایره است؟ خیر (نه جامع)

ب) نه جامع و نه مانع / آیا هر آب مایعی مفید است؟ خیر (نه جامع) / آیا هر مایع مفیدی آب است؟ خیر (نه مانع)

پ) نه جامع و نه مانع / آیا هر درخت گیاهی دارای کلروفیل است؟ خیر (نه جامع) / آیا هر گیاه دارای کلروفیل درخت است؟ خیر (نه مانع)

ت) جامع و مانع / آیا آب آشامیدنی جسم بی‌بو و بی‌رنگ و بی‌طعم است؟ بله (جامع) / آیا هر جسم بی‌بو و بی‌رنگ و بی‌طعم آب آشامیدنی است؟ بله (مانع)

ث) نه جامع و مانع / آیا هر درخت جسم نامی میوه‌دار است؟ خیر (نه جامع) / آیا هر جسم نامی میوه دار درخت است؟ بله (مانع)

۶۴)

الف) جامع و نه مانع / آیا هر پلنگی حیوان پستاندار درنده است؟ بله (جامع) / آیا هر حیوان پستاندار درنده‌ای پلنگ است؟ خیر (نه مانع)

ب) نه جامع و نه مانع / آیا هر درختی جسم نامی سبز است؟ خیر (نه جامع) / آیا هر جسم نامی سبزی درخت است؟ خیر ممکن است خزه باشد.

پ) نه جامع و نه مانع / آیا هر اسب حیوان بارکش است؟ خیر (نه جامع) / آیا هر حیوان بارکش اسب است؟ خیر (نه مانع)

ت) جامع و نه مانع / آیا درخت هر چیزی است که می‌روید؟ بله (جامع) / آیا هر چیزی که می‌روید درخت است؟ خیر (مانع)

ث) جامع و نه مانع / آیا هر مثلث شکل دارای زاویه است؟ بله (جامع) / آیا هر شکل دارای زاویه مثلث است؟ خیر (نه مانع)

۶۵

الف

برف سفید است (موضوع) / قضیه صادقی (محمول)

ب

اینکه گویی این کنم یا آن کنم (موضوع) / خود دلیل اختیار (محمول)

پ

اگر باران به کوهستان نیارد (مقدم) / به سالی دجله گردد خشک‌رودی (تالی)

ت

اگر زلف تو خَم در خَم نبودی (مقدم) / مرا حالی چنین درهم نبودی (تالی)

ث

فردا ← مقدم

تعطیل است یا نیست ← تالی

۶۶

الف

بازان سبک‌خیز (موضوع) / برون جستند (محمول)

ب

اهرمن ماند و، من ماند و دشمن (تالی) / چو نمایی (مقدم)

پ

گر نبودی جذبه حوای ما (مقدم) / کی شدی بند زمین بابای ما (تالی)

ت

این عدد بر دو قابل قسمت است (تالی) در صورتی که زوج باشد (مقدم)

ث

شاعران ترک پارسی گو (موضوع) / شهریاران ملک ادب (محمول)

۶۷

الف

اگر با من نبودش هیچ میلی (مقدم) / چرا ظرف مرا بشکست لیلی (تالی)

ب

اگر حضور دائمی می‌خواهی (مقدم) / از او غایب مشو (تالی)

پ

اگر پیر مغان گوید (مقدم) / به می سجاده رنگین کن (تالی)

ت

هر آن مریض که پند طبیب نپذیرد (مقدم) / سزاش تاب و تب روزگار بیماریست (تالی)

۶۸

الف

هر قضیه ← موضوع

صادق است یا کاذب ← محمول

ب

قضیه نیست چون جمله تمنایی است.

پ

قضیه شخصیه - موضوع علی (ع) است و شاه مردان محمول است.

ت

قضیه نیست چون جمله امری است.

۶۹

الف

قضیه نیست چون جمله امری است.

ب

قضیه شرطی، مصراع اول مقدم و مصراع دوم تالی

پ

قضیه شرطی - خوب استراحت کردن (مقدم) - چرت نزدن سر کلاس (تالی)

ت

قضیه نیست چون آرزوست.

۷۰

الف

شعر را می‌توان به شکل زیر بازنویسی کرد.

آن رازی که از آن محفل‌ها برپا می‌شود کی نهان می‌ماند (قضیه نیست).

ب

هیچ منزلگاهی نیست مگر در دل خاک

محصوره - سالبه کلیه

پ

جمله را به شکل زیر می‌توان بازنویسی کرد.

هیچ نمی‌دانم کسی که مرا آفرید، مرا از اهل بهشت قرار داد یا دوزخ

قضیه نیست، چون سؤالی است.

ت

هر آن سخن که پیوست با معانی راست (مقدم)

چه جد، چه هنر، درآید به آزمایش کج (تالی)

۷۱

الف

قضیه نیست چون سؤال پرسیده است.

ب

بعضی از شعر تر سعدی، تعجب می‌کنند

موضوع محمول

نوع قضیه: موجبه جزئیه

پ مصراع اول قضیه نیست اما مصراع دوم قضیه شرطی است.
هر که بی هنر افتد (مقدم)، نظر به عیب کند (تالی)

ت (قضیه شرطی) مصراع دوم مقدم و مصراع اول تالی

۷۲

الف قضیه شخصی، قضیه سهراب و نوشداروی او موضوع فسانه (محمول)

ب شعر را به صورت زیر بازنویسی می‌کنیم
گناه از دور زمان است - گناه (موضوع) دور زمان (محمول)
آدمی از چنبر دور زمان گریز و گزیر ندارد
آدمی (موضوع) از چنبر دور زمان (محمول)

پ من از دور لابه‌ها کردم (قضیه شخصی)، موضوع (من)، از دور لابه‌ها (محمول)

آهوی وحشی من پا به فرار آمده بود (قضیه شخصی)، آهوی وحشی من (موضوع)، پا به فرار (محمول)

ت قضیه شرطی، مقدم (هر کس را که به او راز دهر را گفتند) و تالی (لب‌ها دوخته شد)

۷۳

الف هر انسانی شاعر است (-) / هیچ انسانی شاعر نیست (-) تضاد / برخی انسان‌ها شاعر نیستند (+) تناقض

ب هیچ اسبی گوشت‌خوار نیست (+) / هر اسبی گوشت‌خوار است (-) تضاد / برخی اسب‌ها گوشت‌خوارند (-) تناقض

پ بعضی از انسان‌ها متفکر نیستند (-) / متضاد ندارد / همه انسان‌ها متفکر هستند (+) تناقض

ت ارسطو تدوین‌گر منطق بود (+) / متضاد ندارد / ارسطو تدوین‌گر منطق نبود (-) / متناقض

ث هیچ مربعی مستطیل نیست (+) / هر مربعی مستطیل است (-) تضاد / برخی مربع‌ها مستطیل هستند (-) تناقض

۷۴

الف بعضی مؤمنان گناهکار هستند (+) / متضاد ندارد / همه مؤمنان گناهکارند (-)

ب هر کتابی نویسنده دارد (+) / هیچ کتابی نویسنده ندارد (-) تضاد / برخی کتاب‌ها نویسنده ندارند (-) (تناقض)

پ هیچ معدنی، معدن فلز نیست (-) / هر معدنی معدن فلز است (-) تضاد / بعضی معدن‌ها، معدن فلز هستند (-) (تناقض)

ت بعضی کبوترها پرنده نیستند (-) / متضاد ندارد / همه کبوترها پرنده هستند (+) (تناقض)

ث هیچ انسانی تنها نیست (+) / همه انسان‌ها تنها هستند (-) تضاد / برخی انسان‌ها تنها هستند (-) (تناقض)

۷۵

الف هر الف⁺ ب⁻ است.

هر ب⁺ ج⁻ است.

هر الف⁺ ج⁻ است.

معتبر نامعتبر

ب بعضی ب⁻ الف⁻ است.

هیچ ب⁺ ج⁺ نیست.

بعضی الف⁻ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

پ هر الف⁺ ب⁻ است.

هیچ ج⁺ ب⁺ نیست.

هیچ الف⁺ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

ت بعضی الف⁻ ب⁻ است.

هیچ ب⁺ ج⁺ نیست.

هیچ ب⁺ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

ث هر ب⁺ الف⁻ است.

هر ب⁺ ج⁻ است.

بعضی الف⁻ ج⁻ است.

معتبر نامعتبر

ج هر ب⁺ الف⁻ است.

هیچ ب⁺ ج⁺ نیست.

بعضی الف⁻ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

ج هر الف⁺ ب⁻ است.

هیچ ب⁺ ج⁺ نیست.

هیچ الف⁺ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

ح بعضی الف⁻ ب⁺ نیست.

هر ج⁺ ب⁻ است.

بعضی الف⁻ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

خ هر ب⁺ الف⁻ است.

بعضی ب⁻ ج⁻ است.

بعضی الف⁻ ج⁻ است.

معتبر نامعتبر

د بعضی الف⁻ ب⁻ است.

هیچ ج⁺ ب⁺ نیست.

بعضی الف⁻ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

ذ بعضی الف⁻ ب⁻ است.

هر ب⁺ ج⁺ است.

بعضی الف⁻ ج⁻ است.

معتبر نامعتبر

ر هر ب⁺ الف⁻ است.

بعضی ب⁻ ج⁺ نیست.

بعضی الف⁻ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

ز هیچ الف⁺ ب⁺ نیست.

هر ج⁺ ب⁻ است.

هیچ الف⁺ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

ژ بعضی ب⁻ الف⁻ است.

هر ب⁺ ج⁻ است.

بعضی الف⁻ ج⁻ است.

معتبر نامعتبر

س بعضی الف⁻ ب⁻ است.

بعضی ب⁻ ج⁻ است.

بعضی الف⁻ ج⁻ است.

معتبر نامعتبر

حد وسط در هر دو مقدمه منفی است.

ش هیچ الف⁺ ب⁺ نیست.

هیچ ج⁺ الف⁺ نیست.

هیچ ب⁺ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

هر دو مقدمه منفی است.

ص هر ب⁺ الف⁻ است.

هر ج⁺ الف⁻ است.

هر ب⁺ ج⁻ است.

معتبر نامعتبر

حد وسط در هر دو منفی است.

ض بعضی ب⁻ الف⁺ نیست.

هر ب⁺ ج⁻ است.

بعضی الف⁻ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

محمول در نتیجه مثبت و در مقدمه دوم منفی است.

ط بعضی الف⁻ ب⁻ است.

بعضی ب⁻ ج⁺ نیست.

بعضی الف⁻ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

حد وسط در هر دو مقدمه منفی است.

ظ هیچ الف⁺ ب⁺ نیست.

هر ب⁺ ج⁻ است.

هیچ الف⁺ ج⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

محمول در نتیجه مثبت و در مقدمه دوم منفی است.

۷۶

الف هر انسانی⁺ حیوان⁻ است.

هر حیوانی⁺ حساس⁻ است.

بهر انسانی⁺ حساس⁻ است.

معتبر نامعتبر

ب

هر فلزی⁺ هادی الکتریسته⁻ است.

هیچ چوبی⁺ هادی الکتریسته⁺ نیست.

هیچ چوبی⁺ فلز⁺ نیست.

معتبر نامعتبر

پ

بعضی اطفال⁻ باهوش⁻ اند.

هیچ طفلی⁺ پر تجربه⁺ نیست.

بعضی باهوش⁺ها پر تجربه⁺ نیستند.

معتبر نامعتبر

ت

هر انسانی⁺ ناطق⁻ است.

بعضی جانداران⁻ انسان⁺ نیستند.

بعضی ناطق⁺ها جاندار⁻ نیستند.

معتبر نامعتبر

ث

هیچ مایعی⁺ جامد⁺ نیست.

منطق دهم رشته انسانی

بعضی اجسام - مایع - هستند.

بعضی جامدها - مایع - هستند.

معتبر نامعتبر

ج

هر مسلمانی + معتقد به - خداوند است.

هیچ مسلمانی + دروغ گو + نیست.

بعضی معتقد به - خداوند + دروغ گو نیستند.

معتبر نامعتبر

چ

هر انسانی + حیوان - است.

بعضی انسانها - شاعرند -

بعضی حیوانها - شاعر - هستند.

معتبر نامعتبر

ح

بعضی مثلثها - متساوی الساقین + نیستند.

هر سه گوشه + مثلث - است.

بعضی متساوی الساقین - سه گوش + نیستند.

معتبر نامعتبر

حد وسط در هر دو مقدمه منفی است.

خ

هر کارمندی + بیمه - است.

هر کارمندی + مالیات - می پردازد.

بعضی بیمه شدهها - مالیات - می دهند.

معتبر نامعتبر

د

هر انسانی + حیوان - است.

بعضی انسانها - شاعر - نیستند.

بعضی حیوانها - شاعر - نیستند.

معتبر نامعتبر

ذ

بعضی مردم - سالم - نیستند.

همه ورزشکاران + سالمند -

بعضی مردم - سالم - نیستند.

معتبر نامعتبر

ر

هیچ چوبی + هادی الکتریسیته + نیست.

هر فلزی + هادی الکتریسیته - است.

هیچ چوبی + فلز + نیست.

معتبر نامعتبر

ز

هر انسانی + حیوان - است.

هیچ حیوانی + گیاه + نیست.

هیچ انسانی + گیاه + نیست.

معتبر نامعتبر

ژ

بعضی انسان‌ها⁺ فداکارند⁻
هیچ خودخواهی⁺ فداکار⁺ نیست.
برخی انسان‌ها⁻ خودخواه نیستند.

معتبر ■ نامعتبر □

س

بعضی انسان‌ها⁻ دانشمند⁻ هستند⁻
هر دانشمندی⁺ قابل احترام⁻ است.
برخی انسان‌ها⁻ قابل احترام⁻ اند.

معتبر ■ نامعتبر □

ش

بعضی انسان‌ها⁻ ورزشکارند⁻
هیچ ورزشکاری⁺ ناتوان⁺ نیست.
برخی انسان‌ها⁻ ناتوان⁺ نیستند.

معتبر ■ نامعتبر □

ص

بعضی انسان‌ها⁻ نویسنده‌اند⁻
هر انسانی⁺ ناطق⁻ است.
برخی نویسنده‌ها⁻ ناطق⁺ اند.

معتبر ■ نامعتبر □

محمول در نتیجه مثبت و در مقدمه منفی است.

ض

سقراط⁺ انسان⁻ است.
هر انسانی⁺ فانی⁻ است.
برخی باهوش‌ها⁻ پرتجربه⁺ نیستند.

معتبر ■ نامعتبر □

ط

هر انسانی⁺ حیوان⁻ است.
هر ناطقی⁺ انسان⁻ است.
برخی حیوان‌ها⁻ ناطق⁻ هستند.

معتبر ■ نامعتبر □

ظ

هر انسانی⁺ ناطق⁻ است.
برخی حیوان‌ها⁻ انسان‌اند⁻
برخی ناطق‌ها⁻ حیوان⁻ اند.

معتبر ■ نامعتبر □

ع

هر انسانی⁺ حیوان⁻ است.
هیچ اسبی⁺ انسان⁺ نیست.
هیچ حیوانی⁺ انسان⁺ نیست.

معتبر ■ نامعتبر □

غ

برخی از حیوان‌ها⁻ انسان⁻ هستند.
هیچ گیاهی⁺ حیوان⁺ نیست.
برخی انسان‌ها⁻ حیوان⁺ نیستند.

معتبر ■ نامعتبر □

۷۷

الف

مسموم کردن چاه

ب

تله گذاری

پ

توسل به احساسات

ت

تله گذاری

۷۸

الف تله گذاری

ب كوچك نمايي

پ بزرگ نمايي

ت مغالطه مسموم کردن چاه

۷۹

الف مغالطه مسموم کردن چاه

ب مغالطه بزرگ نمايي

پ مغالطه تله گذاری

ت كوچك نمايي

۸۰

الف توسل به احساسات

ب مغالطه مسموم کردن چاه

پ بزرگ نمايي

ت مغالطه تله گذاری

۸۱

الف كوچك نمايي

ب بزرگ نمايي

پ مغالطه مسموم کردن چاه

ت مغالطه بزرگ نمايي

۸۲

در صورتی که بدون ذکر دلایل معتبر از احساسات افراد سوءاستفاده شود، آن را مغالطه توسل به احساسات می‌نامند.

۸۳

تعریف باید تنها بر مصادیق آن مفهوم صدق کند و بر مصادیق مفاهیم دیگر صدق نکند و در اصطلاح مانع اغیار باشد؛ به‌طور مثال: تعریف مستطیل به «شکلی با چهار ضلع که دوبه‌دو موازی هستند، مانع نیست، زیرا تنها شامل انواع مستطیل نمی‌شود و بر لوزی نیز صدق می‌کند.

۸۴

به آنان آموزش داده می‌شود که چگونه با برقراری تماس چشمی با شنوندگان روان و شیوا سخن گفتن و استفاده مناسب از زبان بدن، تأثیر کلامی قوی‌تر و زبانی اثرگذارتر داشته باشند.

۸۵

۱- فن خطابه ۲- تبلیغات

۸۶

خیر؛ زیرا آنچه در نتیجه موضوع است، در مقدمه اول به‌کار می‌رود و آنچه در نتیجه محمول است، در مقدمه دوم به‌کار می‌رود؛ بنابراین با جابه‌جا کردن مقدمات قیاس شکل اول و ثابت نگه داشتن نتیجه، همچنان شکل اول را خواهیم داشت. برای تبدیل شدن شکل اول به چهارم، علاوه بر جابه‌جا کردن مقدمات باید جای موضوع و محمول را نیز در نتیجه عوض کرد.

۸۷

به جزء مشترک میان دو قضیه، «حد وسط» می‌گویند. مانند:

هر انسانی حیوان است. هیچ درختی حیوان نیست؛ پس: هیچ انسانی درخت نیست.

۸۸

محمول قضیه اول «از آب» است و موضوع قضیه دوم «آب»؛ بنابراین حد وسط به‌صورت یکسان تکرار نشده است.

۸۹

دو مقدمه - استدلال - مقدمه اول - مقدمه دوم

۹۰

هر الف ب است.	بعضی الف ب است.	هیچ الف ب نیست.	بعضی الف ب نیست.
متناقض	بعضی الف ب نیست.	هیچ الف ب نیست.	هر الف ب است.
متضاد	هیچ الف ب نیست.	-	هر الف ب است.
متداخل	بعضی الف ب است.	هر ب الف است.	بعضی الف ب نیست.
عکس مستوی	بعضی ب الف است.	بعضی ب الف است.	هیچ ب الف نیست.

۹۱

هر الف ب است.	هر الف ب است.	بعضی الف ب است.	هیچ الف ب نیست.	بعضی الف ب نیست.
هر الف ب است.	-	تداخل / صادق	تضاد / کاذب	تناقض / کاذب
بعضی الف ب است.	تداخل / نامعلوم	-	تناقض / کاذب	نامعلوم
هیچ الف ب نیست.	تضاد / کاذب	تناقض / کاذب	-	تداخل / صادق
بعضی الف ب نیست.	تناقض / کاذب	نامعلوم	تداخل / نامعلوم	-

۹۲

در مربع تقابل، جای موضوع و محمول ثابت است، اما در عکس مستوی جای آنها تغییر می‌کند.

۹۳

تناقض: «بعضی فلزات هادی الکتریسته نیستند».

تضاد: «هیچ فلزی هادی الکتریسته نیست.»

تداخل: «بعضی فلزات هادی الکتریسته‌اند.»

۹۴ تساوی: هر الف ب است. بعضی الف ب است. هر ب الف است. بعضی ب الف است.

تابین: هیچ الف ب نیست. بعضی الف ب نیست. هیچ ب الف نیست. بعضی ب الف نیست.

عموم و خصوص مطلق: (در حالتی که الف < ب باشد): هر الف ب است. بعضی الف ب است. بعضی ب الف است. (در حالتی که الف > ب باشد): بعضی الف ب است. بعضی ب الف است. هر ب الف است. بعضی ب الف است.

عموم و خصوص من وجه: بعضی الف ب است. بعضی الف ب نیست. بعضی ب الف است. بعضی ب الف نیست.

۹۵ به قضیه‌ای که در آن به ثبوت یا نفی چیزی برای چیزی حکم می‌شود، «قضیهٔ حمله» می‌گویند. مانند: «هر تلاشگری موفق می‌شود.»

به قضیه‌ای که در آن به اتصال یا انفصال میان دو نسبت حکم شود، «قضیهٔ شرطی» می‌گویند. مانند: «اگر تلاش کنی موفق می‌شوی.»

۹۶ قضایای محصوره به چهار دستهٔ کلی زیر تقسیم می‌شوند:

موجبهٔ کلی: هر برقی سفید است.

موجبهٔ جزئی: بعضی انسان‌ها نقاش هستند.

سالبهٔ کلی: هیچ جملهٔ انشایی قضیه نیست.

سالبهٔ جزئی: بعضی برگ‌ها سبز نیستند.

۹۷ با ۲ روش می‌توان:

۱. توجه به وجوه اختلاف؛ به‌عنوان مثال اگر کسی بگوید «کتاب‌های قدیمی مانند کالای خوراکی‌اند که تاریخ مصرف آنها گذشته است؛ بنابراین قابل استفاده نیستند.» می‌توانیم بگوییم: ما داریم دربارهٔ کتاب صحبت می‌کنیم که محصول تفکر بشر است نه دربارهٔ مواد خوراکی، سپس به برخی از جنبه‌های اختلاف میان دو امر اشاره کنیم و بگوییم: برخی از کتاب‌های قدیمی جزء میراث فکری بشرند و مطالب آن‌ها هنوز صحیح هستند.

۲. یافتن استقرای تمثیلی مخالف: راه دیگر مقابله با استقرای تمثیلی غلط، یافتن تمثیلی مخالف با آن است؛ مثلاً در رد استدلال فوق می‌توان گفت: خیر، کتاب‌های قدیمی مانند اشیاء قدیمی ارزشمندی هستند که باید به دقت از آنها نگهداری کرد.

۹۸ استدلال تمثیلی استقرایی ضعیف است و نتایج آن احتمالی است. چون که به‌صرف مشابهت ظاهری میان دو امر جزئی نمی‌توان احکام یکی را بر دیگری تشریح داد. از این رو استدلال تمثیلی می‌تواند باعث ایجاد مغالطه شود. به‌عنوان مثال برخی از شرکت‌ها نام یا نشانه‌ای مشابه شرکتی معتبر انتخاب می‌کنند تا افراد گمان کنند که تولیدات آنها از نظر کیفیت مشابه آن شرکت معتبر است.

۹۹ هنگام تعریف یک مفهوم، لازم است به نکات زیر توجه کنیم:

۱. تعریف باید واضح باشد. ۲. تعریف باید جامع باشد.

۳. تعریف باید مانع باشد. ۴. تعریف نباید مستلزم دور باشد.

۱۰۰ گزینهٔ «الف»؛ ابتدا باید این اصطلاح جدید را برایتان تعریف کنم.

۱۰۱ به دلالت لفظ بر معنا که متضمن و دربردارندهٔ بخشی از معنای اصلی لفظ است، «دلالت تضمینی» می‌گویند. به‌طور مثال در جملهٔ «خانه‌ام را رنگ کردم»، لفظ خانه بر دیوارها و سقف آن دلالت دارد و شامل سایر بخش‌های خانه نمی‌شود.

به دلالت لفظ بر معنا که بر لازمهٔ یک شیء دلالت می‌کند، «دلالت التزامی» می‌گویند. به‌عنوان مثال در جملهٔ «خانه‌ام را دزد برد»، لفظ خانه تنها بر وسایل خانه دلالت دارد و شامل هیچ بخشی از اجزای تشکیل‌دهندهٔ ساختمان خانه نمی‌شود.

۱۰۲ در هر زبانی، گاه چند معنای متعدد به‌کمک یک لفظ واحد بیان می‌شوند. مانند لفظ «شیر» که دارای سه معنا در زبان فارسی است. به این کلمات «مشترک لفظی» می‌گویند.

اشتباه گرفتن کلماتی که ظاهری مشترک دارند، باعث بروز مغالطهٔ «اشتراک لفظ» می‌شود که یکی از شایع‌ترین انواع خطاهای ذهنی است.

۱۰۳ منطق، قانون طبیعی ذهن ما است و اختراع یا قرارداد اجتماعی نیست. با وجود آنکه منطق، قانون طبیعی ذهن ما است، نیازمند خواندن منطق هستیم؛ زیرا ذهن در معرض لغزش قرار دارد و در مواجهه با استدلال‌های پیچیده یا تعریف مفاهیم تخصصی، قادر به تشخیص سریع اشتباهات نیستیم. استفاده از منطق نیازمند به دست آوردن نوعی مهارت است و بدون تمرین و ممارست نمی‌توان به‌صورت مناسب و به‌موقع از آن استفاده کرد. منطق نیز مانند هر علمی به صرف خواندن، مفید نیست و باید در عمل از آن استفاده کرد؛ بدین جهت به صرف خواندن کتاب‌های منطقی و بدون استفاده از آن، از خطا مصون نمی‌مانیم. گاهی انسان تحت تأثیر عوامل روانی و احساسی قرار می‌گیرد و عواطف و احساسات وی بر عقل او سایه می‌افکند.

۱۰۴ ۱. تعریف: از طریق تعریف، تصور مجهول را به کمک چند تصور دیگر معلوم می‌سازیم و در آن روش صحیح تعریف کردن بیان می‌شود و به ما کمک می‌کند تا از تعریف اشتباه پرهیز کنیم.

۲. استدلال: در استدلال، تصدیق مجهول را به کمک تصدیق‌های دیگر معلوم می‌سازیم که در آن روش صحیح استدلال کردن بیان می‌شود و به ما کمک می‌کند تا از استدلال اشتباه پرهیز نماییم.

۱۰۵

الف چون قاشق چوبی گرما را منتقل نمی‌کند، غذا را با آن هم می‌زنیم تا دستمان نسوزد. ← استدلال

ب منطق، علمی است که از خطای ذهن جلوگیری می‌کند. ← تعریف

پ معلم ما در کلاس است؛ پس در خانه‌اش نیست. ← استدلال

ت ترابری یعنی حمل‌ونقل کالا یا مسافر از جایی به جایی دیگر. ← تعریف

۱۰۶

الف تند ورق نزن، کتابم را پاره کردی! ← دلالت تضمینی؛ منظور از کتابم: صفحات کتابم است.

ب فلانی شیر است. ← دلالت التزامی؛ منظور از شیر: شجاع بودن است.

پ کتابم را گم کردم. ← دلالت مطابقی؛ منظور از کتابم: کل کتاب است.

ت ماشینم خراب شد. ← دلالت تضمن؛ منظور از ماشینم: بخشی از ماشین (مثلاً موتور آن یا بدنه آن) خراب شده است.

۱۰۷

الف مغالطه نگارشی کلمات درباره کلمه «خرگوش»

ب مغالطه اشتراک لفظ (او چند غزل از این شاعر جوان را به زیبایی قرائت کرد یا چند غزل از این شاعر جوان را غزل‌هایی خوب و بدون اشکال ادبی دانست).

پ مغالطه نگارشی کلمات درباره کلمات، «زیاد» و «زیاده»

ت مغالطه نگارشی کلمات درباره کلمات «می‌گنی» و «می‌گنی»

ث مغالطه ابهام در عبارات؛ حاکم بغداد دستور داده است که دیگر نباید بر یزید لعن فرستاد!

حاکم بغداد چنان حکم بدی کرده است که با وجود او، دیگر نوبت به لعنت کردن یزید نمی‌رسد! (اغراق در بد بودن حاکم بغداد)

۱۰۸

الف عموم و خصوص من وجه

ب تباین

پ عموم و خصوص مطلق

ت عموم و خصوص من وجه

۱۰۹

الف استدلال استقرایی قوی؛ زیرا از تعداد زیادی نمونه استفاده کرده است.

ب استدلال استقرایی ضعیف؛ زیرا این اتفاق کم و به صورت اتفاقی رخ داده است.

پ استدلال استقرایی قوی؛ تکرار نمونه‌ها در صد سال می‌تواند نشانه آب و هوای خاص در آن منطقه باشد و از نظر استقرایی استدلال قوی خواهد بود.

ت استدلال استقرایی ضعیف؛ این استدلالی است که معمولاً افراد سودجو از آن سوءاستفاده می‌کنند و میوه‌های خود را به افراد می‌فروشند.

۱۱۰

الف وقتی از مقدمات جزئی به نتیجه‌ای کلی‌تر برسیم که احتمال کذب آن وجود داشته باشد، استدلال را «استقرایی» می‌نامند. به عبارت دیگر استقرا استدلالی است که در آن ذهن انسان از قضایای جزئی به نتیجه کلی می‌رسد.

ب «استنتاج بهترین تبیین» نوعی استدلال استقرایی است که دقیقاً مانند یک کارگاه عمل می‌کنیم. در زندگی روزمره بسیار کاربرد دارد.

۱۱۱

الف جزئی

ب عکس

پ ایهام انعکاس

۱۱۲

الف الف. مشخص نیست. ب. کاذب

پ. صادق ت. مشخص نیست.

ب الف. مشخص نیست. ب. کاذب

پ. صادق ت. مشخص نیست.

۱۱۳

الف هیچ مسلمانی کافر نیست. ← هیچ کافری مسلمان نیست.

ب هر ایرانی وطن‌دوست است. ← بعضی وطن‌دوستان ایرانی‌اند.

پ بعضی حیوانات گربه نیستند. ← عکس مستوی ندارد.

ت بعضی سنگ‌ها آهکی هستند. ← بعضی آهکی‌ها سنگ هستند.

۱۱۴

الف شکل سوم

ب شکل دوم

پ شکل چهارم

ت شکل اول

۱۱۵

الف حد وسط در دو مقدمه عیناً تکرار نشده است. محمول در مقدمه اول «از خاک» و موضوع در مقدمه دوم «خاک» است.

ب هر دو مقدمه سالبه است. بر اساس شرط اول اعتبار قیاس، هنگامی که هر دو مقدمه قیاس سالبه باشد، قیاس نامعتبر است.

- پ** حد وسط عیناً تکرار نشده است. در مقدمه اول شیر به معنای «شجاع» است و در مقدمه دوم به معنای «یکی از حیوانات وحشی» است.
- ت** شرط دوم اعتبار قیاس را ندارد. حد وسط (سفید) در هر دو مقدمه منفی است.
- ث** هر دو مقدمه سالبه است. بر اساس شرط اول اعتبار قیاس، هنگامی که هر دو مقدمه قیاس سالبه باشد، قیاس نامعتبر است.

۱۱۶

الف فردا امتحان داشته باشیم ← مقدم

نمی‌توانیم امشب به مهمانی برویم ← تالی

ب در صورتی که (اگر) در بازی فردا برنده نشویم ← مقدم

با والیبال خداحافظی خواهم کرد ← تالی

پ تمرین‌ها را امشب می‌نویسم ← تالی

اگر وقت پیدا کنم ← مقدم

ت درس بخوانی ← مقدم

موفق می‌شوی ← تالی

۱۱۷

الف مانعة‌الجمع؛ زیرا نمی‌شود هم‌زمان دارای هر دو گروه خونی باشد؛ ولی می‌تواند هیچ‌کدام از این دو گروه خونی را نداشته باشد.**ب** منفصل حقیقی**پ** مانعة‌الرفع؛ زیرا نمی‌شود هیچ‌کدام گلدان را نشکسته باشند، اما ممکن است هر دو در شکستن آن دخیل بوده باشند.**ت** منفصل حقیقی؛ چون هیچ‌کس هم‌زمان هر دو کارت را ندارد. حال برای استخدام باید یکی از این دو کارت ارائه شود. چون نمی‌شود که هر دو ارائه شود و نمی‌شود که هر دو ارائه نشوند، پس رابطه حقیقی است.**ث** مانعة‌الجمع؛ چون که نمی‌شود فردا هم سه‌شنبه باشد و هم چهارشنبه؛ ولی می‌تواند نه سه‌شنبه باشد و نه چهارشنبه و مثلاً شنبه باشد.

۱۱۸

الف قیاس استثنایی اتصالی؛ رفع مقدم؛ نامعتبر**ب** قیاس استثنایی اتصالی؛ وضع تالی؛ نامعتبر**پ** قیاس استثنایی اتصالی؛ رفع تالی؛ معتبر**ت** قیاس استثنایی اتصالی؛ رفع مقدم؛ نامعتبر**ث** قیاس استثنایی اتصالی؛ وضع تالی؛ نامعتبر